

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag

Budgetåren 2021–2025

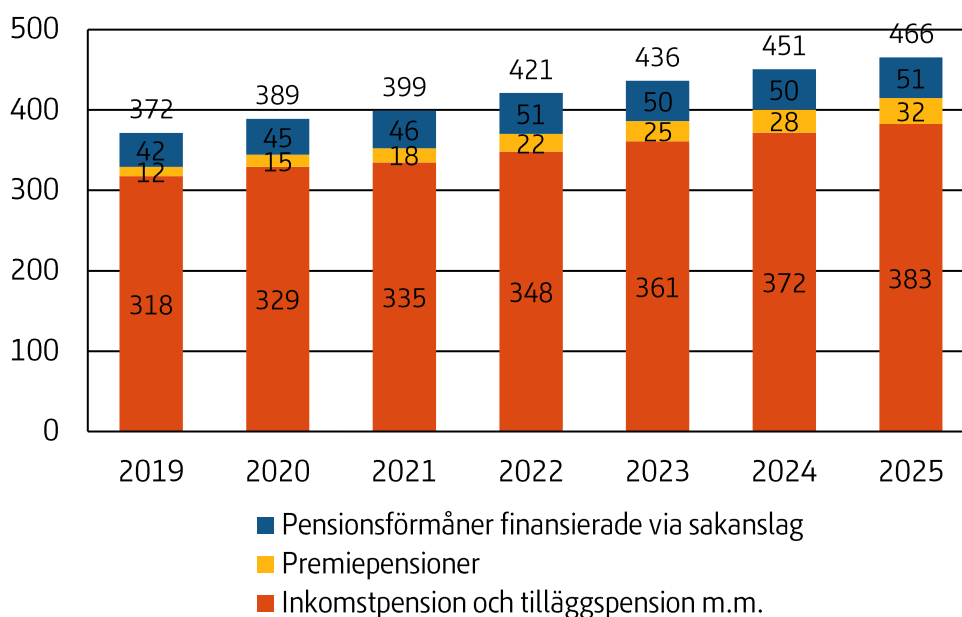
PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag	1
Budgetåren 2021–2025.....	1
Sammanfattning	1
Administrationskostnader.....	3
Inledning.....	5
Uppdrag.....	5
Prognosunderlag.....	6
Prognoser för inkomstindex och balanstal.....	8
Följsamhetsindexering och basbelopp	13
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	15
1:1 Garantipension till ålderspension	15
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	18
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	21
1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	24
1:5 Inkomstpensionstillägg.....	27
2:1 Pensionsmyndigheten	29
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	51
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	51
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	54
Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget.....	56

Sammanfattning

I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen 2019–2025.

De totala utgifterna förväntas öka enligt prognosen, från 372 miljarder kronor år 2019 till 466 miljarder kronor år 2025. Utgifterna ökar främst som en följd av att antalet ålderspensionärer ökar och att pensionerna ökar nominellt. Den nya förmånen inkomstpensionstillägg bidrar också till ytterligare utgiftsökning från och med september 2021. Antalet ålderspensionärer med inkomstpension eller tilläggspension beräknas öka från 2,3 miljoner i december år 2020 till 2,4 miljoner år 2025.

Nedanstående tabell visar prognosen för indexeringen av inkomstpensionen för respektive år. Från de antaganden som gjorts avseende inkomstindex/balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2022	2023	2024	2025
Juliprognos	+1,4	+1,2	+1,2	
Oktoberprognos	+2,5	+2,0	+1,3	+1,2

Inkomstpensionen beräknas att öka med 2,5 procent 2022 vilket är högre än föregående prognos. Beräkningen baseras på Konjunkturinstitutets (KI) prognos från oktober. Konjunkturinstitutet har justerat upp prognosen för summa pensionsgrundande inkomster 2021–2023 jämfört med föregående prognos vilket leder till högre följsamhetsindexeringar under perioden.

Prisbasbeloppet, som bland annat påverkar garantipensionen, ökar med 1,5 procent 2022.

Antalet ålderspensionärer ökar under prognosperioden vilket har en höjande effekt på antalet som får bostadstillägg eller garantipension. Indexeringen av pensionen medför att garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd räknas om. Antalet som erhåller bostadstillägg eller garantipension kan också påverkas något av indexeringen av pensionerna då ökad pension minskar storleken på dessa förmåner och omvänt. Antalet med garantipension och bostadstillägg beräknas under prognosperioden öka svagt.

Förändring av utgiftsprognos

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022–2024 vilket ger ökade utgifter för inkomst- och tilläggspension men har en sänkande effekt på utgifterna för bland annat bostadstillägg och garantipension. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024 vilket höjer utgifterna bland annat för garantipension.

Prognosen av utgifterna för ålderspension har höjts med 3,1 miljarder kronor år 2022 och 5,7 miljarder kronor 2023 jämfört med föregående anslagsuppföljning, främst på grund av ändringar i prognosen för inkomstindex.

Garantipension ska fortsatt betalas ut till de som bor inom EU fram till september 2022. Enligt tidigare regler skulle utbetalningarna till utomlands bosatta inom EU upphöra i januari 2022 men enligt vad som föreslås i budgetpropositionen ska utbetalningarna fortsätta betalas ut under 2022 fram till september. Utbetalningarna upphör sedan i oktober 2022, om det inte blir nya politiska beslut. Prognosen för garantipension för år 2022 är av den anledningen höjd med 320 miljoner kronor.

Utgifterna för bostadstillägg 2022 är höjd med 1 091 miljoner kronor med anledning av att det är regeländringar 2022. Konsumtionsstödet inom bostadstillägg höjs med 200 kronor och taket för boendekostnad höjs från 7 000 till 7 500 kronor. Det beräknas även bli högre retroaktiva utbetalningar och fler förmånstagare än vad som tidigare har prognostiserats.

Taket för boendekostnad inom äldreförsörjningsstöd höjs från 7 000 till 7 500 kronor från år 2022. Skälig levnadsnivå höjs också inom äldreförsörjningsstöd. Utgifterna för äldreförsörjningsstöd beräknas därför till exempel öka med 46 miljoner kronor för år 2022. De retroaktiva utgifterna beräknas bli högre och prognosen är därför höjd för åren 2021–2022. Anslagskrediten räcker inte för 2021 och utökad anslagskredit behövs därför. Överskridandet av anslagskrediten är 4,8 miljoner kronor enligt prognosen. Överskridandet beror huvudsakligen på ett underskott från tidigare år som inte beaktats i anslagsbeloppet i budgetpropositionen.

Prognosändringarna för övriga förmåner kan betraktas som relativt små bortsett från de förändringar som orsakas av ändrade prognoser för inkomstindex och prisbasbeloppet.

Administrationskostnader

Prognosen för anslagsutgifterna har ändrats för samtliga år under prognosperioden. För 2021 har prognosen justerats utifrån aktuellt utfall samt den helårsprognos avseende 2021 som håller på att sammanställas i samband med den fördjupade uppföljning av verksamheten som pågår. Anslagsprognosen har till följd av detta höjts med 25 miljoner kronor (3 procent) för 2021 vilket får till följd att anslagskrediten beräknas överskridas.

Med ansatsen att planera och behov av att bedriva verksamhet för samtliga tilldelade medel 2022 medför detta att behov av utökad anslagskredit finns även 2022. Detta för att möjliggöra en successiv och mer kontrollerad avtrappning till en lägre anslagsnivå som på kort sikt inte medför lika drastisk påverkan inom anslagsfinansierad verksamhet.

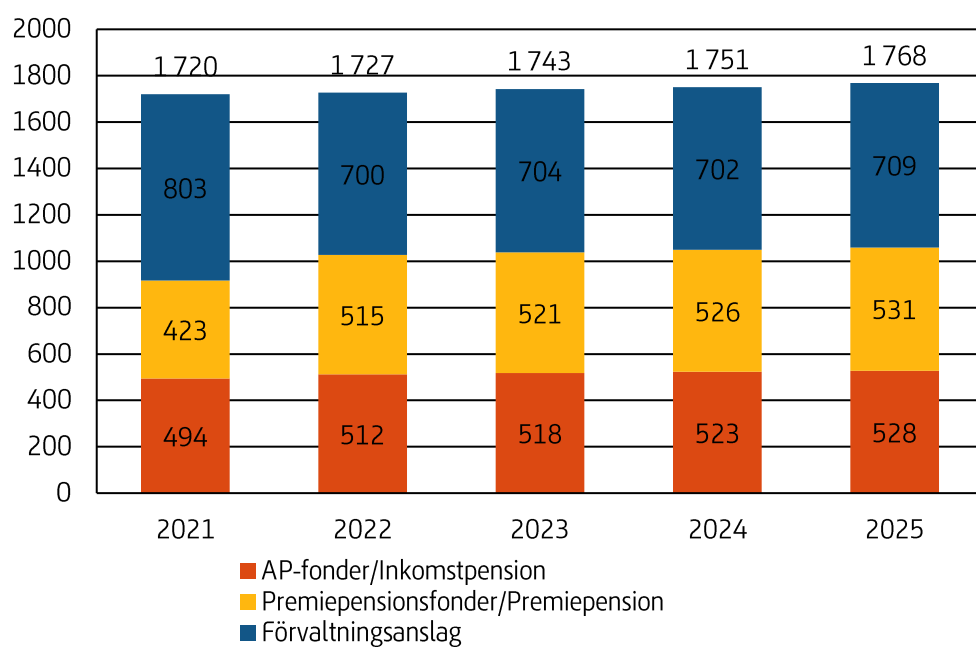
Konsekvenser av anslagsnivåerna i denna prognos beskrivs under avsnittet 11.2:1 Pensionsmyndigheten, *De totala administrationskostnaderna*, längre fram i denna rapport. Där finns även beräkningar av myndighetens faktiska medelsbehov för att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag, dvs. beräknat behov av ytterligare medel utöver de som redovisas i prognosuppgifterna. I avsnittet framgår fortsatt behov av tidigare äskade medel om 111 miljoner kronor samt beräkningar av ytterligare kostnader för att hantera befintliga ärendebalanser inom bostadstillägg.

I denna utgiftsprognos har vi fortsatt inte tagit hänsyn till eventuella konsekvenser inom följande områden där utredning, beredning etc. pågår:

- Reformeringen av fondtorget, steg 2
- Utredningen om fondtorgets förvalsalternativ
- Garantipensionsutredningen
- Beloppsgräns för att utreda återkrav

Nedan följer en sammanställning av Pensionsmyndighetens administrationskostnader så som de är angivna i prognosen.

Administrationskostnader i löpande priser åren 2021–2025

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 ska Pensionsmyndigheten redovisa utgiftsprognoser för 2021–2024 i statens informationssystem Hermes. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas. Prognoserna ska lämnas i löpande priser.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2021 ska följande redovisas:

- preliminärt utfall för 2020 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (endast den 5 februari)
- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad (redovisas inte den 5 februari)
- prognoser för 2021 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2022–2024
- prognoser för balanstalet för 2022–2024
- prognoser för inkomstindex för 2022–2024
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller
- prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 7 kap. 4 § budgetlagen (2011:203) och hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet
- användningen av den särskilda krediten enligt 7 kap. 6 § budgetlagen (2011:203)

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2021–2025 för Pensionsmyndighetens sakanslag inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom redovisas prognoser för balanstalet och inkomstindex i ett eget avsnitt. Vi redovisar prognos för 2025 eftersom Ekonomistyrningsverket (ESV) efterfrågar det.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal

förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2021 redovisas i bilaga 3.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten utnyttjar det mest aktuella dataunderlag som finns tillgängligt. Detta innebär att statistik för oktober har kunnat användas som underlag i prognosen. Ekonomiskt utfall för september 2021 har använts som underlag.

Hänsyn har tagits till kända regeländringar och lagda propositioner med lagförslag. Däremot har hänsyn inte tagits till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom det då inte finns underlag för beräkningar.

De makroekonomiska antaganden om löneutveckling, prisbasbelopp med mera som använts i beräkningarna anges i bilaga 2. Dessa antaganden har erhållits från Konjunkturinstitutet (KI) september 2021. För inkomstindex, inkomstbasbelopp och balanstal har dock Pensionsmyndigheten gjort egna prognoser. Till beräkningarna har vidare SCB:s befolkningsprognos från april år 2021 använts.

Balanstalets utveckling är osäker vilket bland annat beror på svårigheterna att bedöma börsutvecklingen och därmed också hur AP-fonderna kommer att utvecklas. Pensionsmyndigheten väljer därför att presentera tre alternativa beräkningar för balanstalet.

Hur de olika makroekonomiska förutsättningarna påverkar utgifterna redovisas under respektive anslag. Där redovisas även hur förändrade antaganden kan påverka utgiftsprognoserna i olika riktningar.

Kontaktpersoner

Anslag

Kontaktperson

Anslag		Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal		Erik Granseth Hannes Nilsson
11.1:1	Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	Linnea Wikmark Kreuger
11.1:3	Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4	Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.1:5	Inkomstpensionstillägg	Jesper Lorentz
11.2:1	Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5	Barnpensioner och efterlevandestöd	Stefan Granbom
12.1:7	Pensionsrätt för barnår	Jesper Lorentz
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten		Jesper Lorentz

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet för Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2022–2024. Vi lämnar även en prognos för 2025 eftersom det efterfrågas av ESV.

Inkomstindex baseras på förändringen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst mellan två år. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16–64 års ålder. Både inkomster över och under det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp ingår i inkomstmättet.

Inkomstindex för åren 2022–2025 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognos för summa PGI. Pensionsmyndigheten har gjort en prognos för antal med PGI som baseras på Konjunkturinstitutets prognos för sysselsättning samt SCB:s befolkningsprognos och har därefter färdigställt prognosen för inkomstindex för åren 2022–2025. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex för år 2022 är 194,19 vilket innebär att indexet ökar med 4,1 procent jämfört med år 2021. Prognos för de olika delarna i inkomstindex redovisas nedan.

Tabell 1. Prognos pensionsgrundande inkomst (PGI)

Förklaringspost	Utfall			Prognos				
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Summa PGI (miljarder kronor)	1 729	1 811	1 871	1 909	2 000	2 089	2 163	2 231
Procentuell utveckling	4,2	4,3	3,3	2,0	4,8	4,5	3,5	3,1
Antal med PGI (tusental)	5 376	5 431	5 450	5 422	5 461	5 507	5 541	5 558
Förändring (tusental)	+78	+55	+19	–28	+40	+46	+34	+17
Snittinkomst (tusental kronor)	323	334	343	352	366	379	390	401
Procentuell utveckling	2,7	3,3	2,9	2,5	4,0	3,6	2,9	2,8

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16–24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för

antalet med pensionsgrundande inkomst. Antalet med pensionsgrundande inkomst för dem som är äldre förändras inte så mycket från år till år. De yngre har i regel låga inkomster. Under senare år har befolkningen ökat. Sysselsättningen har ökat under senare år men under pandemin 2020 har antalet sysselsatta minskat. Antalet med pensionsgrundande inkomst har därför ökat de senaste åren fränsett 2020 där antalet förväntas ha minskat.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning är prognosen för inkomstindex höjd för åren 2022–2024. Den främsta anledningen är en högre sysselsättningstillväxt och att lönesumman har överraskat på uppåtsidan.

Tabell 2. Prognos inkomstindex

	Fastställda inkomstindex				Prognos			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Procentuell förändring av inkomstindex	1,5	3,1	3,8	2,2	4,1	3,6	2,9	2,8
Inkomstindex, ny prognos	170,73	175,96	182,58	186,52	194,19	201,21	207,06	212,84
Inkomstindex, föregående prognos					192,18	197,55	203,15	

Beräkningen av *balanstalet* baseras på samma antaganden som utgiftsprognoserna.

Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fondernas fondkapital samt pensionsskuld.

Ett gemensamt antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Av dessa 3,5 procent förväntas ungefär 2,5 procentenheter komma från utdelning och ungefär 1 procentenhet från orealiserad avkastning. Korta räntor förväntas bidra med ungefär 0 procent avkastning. Avkastningsantagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstatsprognosen. De övriga två alternativen ska ses som en känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om aktiekursernas utveckling. I det optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för

varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Den tabell som följer redovisar bland annat de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2021 till 2023. Något antagande om kursutvecklingen 2024 och 2025 behöver inte göras eftersom balanstalet för 2024 och 2025 baseras på utfallen för 2022 och 2023. I tabellen visas fastställt balanstal för 2021 och 2022 och en prognos för 2023–2025. Från och med 2017 har det införts dämpade balanstal som i stället för balanstalen används vid beräkning av balansindex. Detta innebär att bara en tredjedel av balanstalets avvikelser från 1,0 påverkar balansindex. Det dämpade balanstalet redovisas endast för huvudalternativet.

Enligt beräkningarna kommer inte en ny balanseringsperiod inledas under prognoshorizonten för något av alternativen. Prognosen är osäker och det finns en risk för både en bättre och en sämre utveckling.

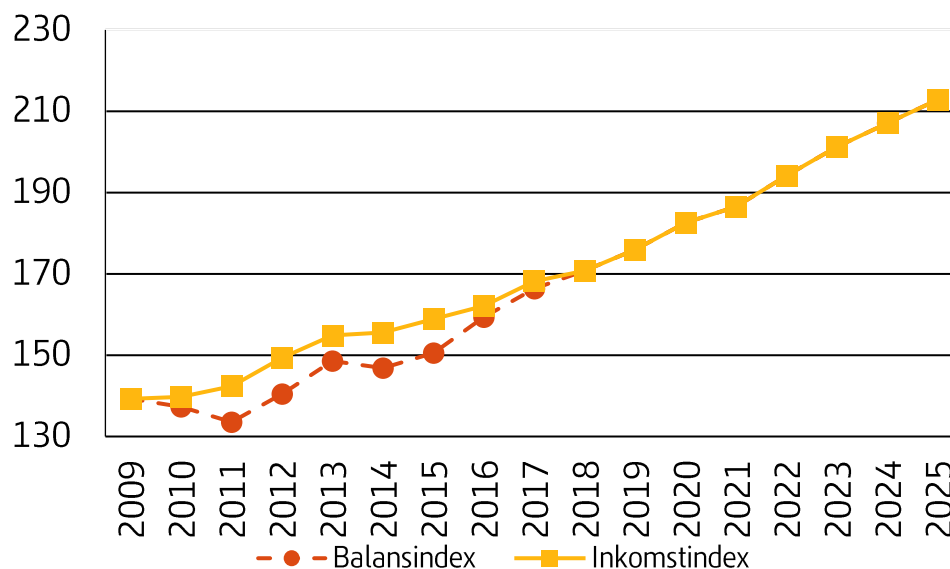
Tabell 3. Prognos för balanstal enligt de tre olika alternativen

Antagande och scenario	Utfall		Prognos		
	2021	2022	2023	2024	2025
Aktiekursernas utveckling, %					
- Huvudalternativ	+14	+1	+1		
- Optimistiskt alternativ	+24	+11	+11		
- Pessimistiskt alternativ	+4	-9	-9		
Balanstal					
- Huvudalternativ	1,0802	1,0824	1,0875	1,1056	1,0869
- Optimistiskt alternativ	1,0802	1,0824	1,0990	1,1303	1,1113
- Pessimistiskt alternativ	1,0802	1,0824	1,0760	1,0825	1,0640
Dämpat balanstal					
- Huvudalternativ	1,0267	1,0275	1,0292	1,0352	1,0290

Balanstalet för 2022 är 1,0824 vilket innebär att tillgångarna var drygt 800 miljarder kronor högre än skulderna utefter förutsättningarna som gällde 2020. Det något högre prognostiserade balanstalet för 2023, 1,0875, kan till största delen förklaras av en förbättrad avgiftsinkomst för 2021 och en något högre utveckling för AP-fonderna än föregående prognos. Pensionsskulden väntas däremot öka till följd av inkomstindexförändringen. Prognosen för balanstalet för 2024 är 1,1056 till följd av den stora ökningen av avgiftsinkomsterna för 2022. Prognosen beror till stor del på hur kraftig den förväntade återhämtningen blir efter Corona och när den inträffar.

Diagrammet som följer visar utvecklingen och prognoser för inkomstindex och balansindex i huvudalternativet. Sedan 2018 kommer det endast att finnas inkomstindex och inte något balansindex enligt beräkningen.

Figur 1. Inkomstindex och balansindex 2009–2025

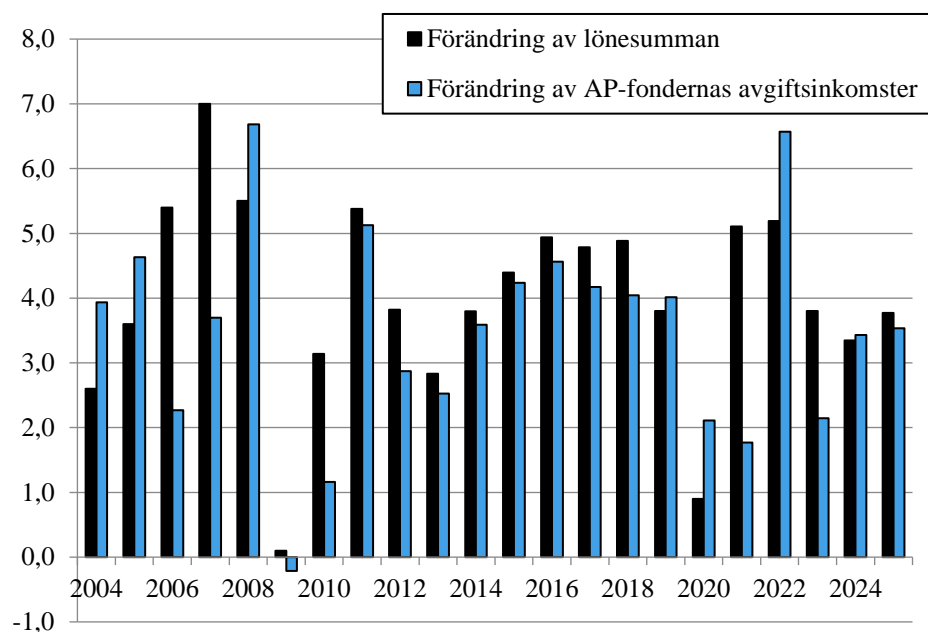

Pensionssystemets tillgångar består till största delen av avgiftstillgången vars utveckling styrs av pensionssystemets avgiftsinkomster och omsättningstiden. Avgiftsinkomsterna består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift. Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften utgör tillsammans drygt 90 procent av avgiftsinkomsten och de påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en annan utvecklingstakt men den avgiften utgör bara några procent av avgiftsinkomsterna. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör för närvarande 8–9 procent av avgiftsinkomsterna. Den påverkas till exempel av utvecklingen inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Statliga ålderspensionsavgift har ofta haft en låg men ojämn utvecklingstakt.

Den största delen av avgiftsinkomsten, arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften, följer utvecklingen av lönesumman medan egenavgifter och statliga ålderspensionsavgifter har haft en annan utveckling som generellt sett varit lägre. Detta medför att avgiftsinkomsterna har ökat i lägre takt än lönesumman för de flesta åren.

För prognosen ser det något annorlunda ut vilket främst beror av att den allmänna pensionsavgiften påverkas med viss eftersläpning av lönesummans utveckling. Denna effekt blir extra tydlig vid stora skillnader mellan årliga förändringstakter som för år 2020. En jämförelse mellan lönesummans utveckling och avgiftsinkomsterna redovisas i diagrammet som följer.

Figur 2. Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Avgiftsinkomsten påverkas med viss eftersläpning i förhållande till lönesummans utveckling och en nedgång med 2 procent hos lönesumman ger en minskning på knappt 1 procent för avgiftsinkomsten för innevarande år. Balanstalet sjunker i sin tur med ungefär 0,85 procent vid en nedgång av avgiftsinkomsten med 1 procent.

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet. Beloppen anges i miljoner kronor.

Tabell 4. Prognos för skulder, tillgångar och balanstal samt jämförelse med tidigare prognos

Balanseringsår	Utfall/ prognos	Avgiftstill- gång	AP-fonderna	Summa tillgångar	Pensionskund	Balanstal
2022	Utfall	8 893 004	1 696 441	10 589 445	9 783 246	1,0824
	Ny prognos	9 004 104	1 857 130	10 861 234	9 987 302	1,0875
2023	Föregående prognos	8 957 461	1 808 615	10 766 075	9 982 613	1,0785
	Ny prognos	9 569 646	1 876 715	11 446 361	10 352 647	1,1056
2024	Föregående prognos	9 397 391	1 825 373	11 222 764	10 180 617	1,1024
2025	Ny prognos	9 748 371	1 889 229	11 637 600	10 707 381	1,0869

Balanstalsprognosen baseras på de antaganden som ingår i Konjunkturinstitutets prognos från september. Lönesumman, som påverkar avgiftstillgången, har historiskt sett utvecklats med en större tröghet och eftersläpning i förhållande till BNP-utvecklingen. Under Corona-krisen har korttidsarbete också gjort att lönesumman inte sjunkit lika mycket som BNP.

Följsamhetsindexering och basbelopp

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2021 blev inkomstpensionerna uppräknade med 0,5 procent. För år 2022 beräknas inkomstpensionen att indexeras upp med 2,5 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan real förändring av inkomstpensionerna beräknas. Bortsett från år 2022 så beräknas inkomstpensionerna minska realt för åren 2021–2024.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år.

Tabell 5. Index- och inkomstpensionsutveckling 2020–2025

Prognosförändring	Utfall		Prognos			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Förändring av inkomstindex, %	+3,8	+2,2	+4,1	+3,6	+2,9	+2,8
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+2,1	+0,5	+2,5	+2,0	+1,3	+1,2
Förändring av prisbasbelopp, %	+1,7	+0,6	+1,5	+2,1	+2,2	+2,2
Real förändring av inkomstpensionerna, %	+0,4	-0,1	+1,0	-0,1	-0,9	-1,0

Balansindex har tidigare använts istället för inkomstindex. Indexeringen är återställd 2018 och för år 2022 finns det inte heller något balansindex eftersom balanstalet är över ett. För åren 2023–2025 beräknas att balanstalet och därmed också det dämpade balanstalet blir större än 1,0 vilket innebär att det inte blir någon balansering dessa år enligt beräkningen.

När den inkomstgrundade pensionen sänks höjs garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen hade därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension, bostadstillägg och i visst mått äldreförsörjningsstöd. Vissa änkepensioner påverkas också av balanseringen.

Prisbasbeloppet beräknas öka under perioden 2021–2025. Höjda prisbasbelopp har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldreförsörjningsstöd, efterlevandestöd samt tilläggspension före 65 års ålder. Inkomstindex beräknas också öka. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Prognosen för inkomstindex påverkar också pensionsrätten för barnår.

Tabellen nedan visar de tre viktigaste indexen inom pensionssystemet för åren 2021–2025. Inkomstindex och inkomstbasbeloppet är prognostiserade av Pensionsmyndigheten medan prisbasbeloppet är prognostiserat av Konjunkturinstitutet. Indexen redovisas också i bilaga 2. Åren 2022–2025 kommer det inte att finnas något balansindex enligt beräkningen.

Tabell 6. Fastställda och prognostiserade index och basbelopp

Index och basbelopp	Utfall	Prognos			
	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomstindex	186,52	194,19	201,21	207,06	212,84
Inkomstbasbeloppet	68 200	71 000	73 600	75 700	77 900
Prisbasbeloppet	47 600	48 300	49 300	50 400	51 500

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 7. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
14 047 800	13 478 400	13 136 900	13 433 500	13 817 100

Analys

Antalet ålderspensionärer beräknas öka under åren 2021–2025 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Antalet garantipensionärer påverkas även av relationen mellan följsamhetsindexeringen och prisindexeringen. De år följsamhetsindexeringen är högre än prisindexeringen minskar antalet garantipensionärer av detta skäl och vice versa. Det beror på att garantipensionens gränsvärden räknas upp med prisbasbeloppet samt att garantipensionen avräknas mot inkomstpensionen som följsamhetsindexeras.

Prisbasbeloppet beräknas öka under åren 2021–2025. Det har en höjande effekt på utgiftsnivån.

Omkring 685 000 ålderspensionärer har garantipension vid mitten av år 2021. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas bli 682 000 år 2022 och 660 000 år 2025.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp beräknas öka svagt fram till år 2025. Det beror till största del på indexeringen, en kombination av prisbasbeloppet och inkomstindex.

Det kom en dom från EU-domstolen i december 2017 som innebär att garantipensionen ska beräknas annorlunda för personer som har bott och tjänat in pension och försäkringsperioder i flera EU/EES-länder. Förmånen kommer med den nya tillämpningen att endast beviljas till personer bosatta i Sverige och i beräkningen kommer hänsyn att tas till pensionärens totala försäkringstid inom EU/EES, inte bara den svenska försäkringstiden. Garantipensionen kommer samtidigt att minskas med faktiskt beviljade utländska pensioner från andra EU/EES-länder vilket inte gjorts tidigare. Garantipensionen kan i olika fall bli både högre och lägre. Den nya tillämpningen har gällt sedan februari 2019 för nybeviljade ärenden och befintliga ärenden har ändrats sedan juli 2019. Garantipension betalas fortsatt ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES fram till september 2022 enligt förslag i budgetpropositionen för att därefter eventuellt upphöra, beroende på

politiska beslut. Sammantaget så bedöms den nya tillämpningen medföra lägre utgifter jämfört med den gamla tillämpningen.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av den lägsta åldern för att ta ut garantipension från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Tabell 8. Prognosjämförelse utgifter för garantipension. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	14 013 800	13 365 400	13 323 900	13 748 500
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		-210 000	-184 000	-312 000
Volym- och strukturförändringar	+34 000	+3 000	-3 000	-3 000
Ny regel		+320 000		
Övrigt				
Ny prognos	14 047 800	13 478 400	13 136 900	13 433 500
Differens i 1000-tal kronor	+34 000	+113 000	-187 000	-315 000
Differens i procent	+0,2	+0,8	-1,4	-2,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre inkomstindex/balansindex desto högre garantipensioner).

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Prognosen för inkomstindex är höjd för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utbetalningarna har höjts jämfört med föregående prognos. De retroaktiva utbetalningarna har under de senaste månaderna varit högre än vad som antogs i föregående prognos.

Ny regel

Garantipension ska fortsatt betalas ut till de som bor inom EU fram till september 2022 enligt förslag i budgetpropositionen. Enligt tidigare regler skulle utbetalningarna till utomlands bosatta inom EU upphöra från januari 2022 men enligt vad som föreslås i budgetpropositionen ska utbetalningarna fortsätta betalas ut under 2022 fram till september. Utbetalningarna upphör sedan i oktober 2022, om det inte blir nya politiska beslut.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 9. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
9 350 400	8 912 300	8 436 500	7 927 100	7 427 800

Från anslaget finansieras änkepension, allmän omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för 92 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. För åren 2021–2024 beräknas antalet änkepensioner minska med drygt 11 000 per år. Antalet änkepensioner prognosticeras till nästan 212 000 i genomsnitt under 2021 och förväntas sjunka till strax under 178 000 år 2024. Antalet garantipensioner till änkepension prognosticeras bli 2 000 i genomsnitt under 2021 och beräknas minska till 900 fram till 2024.

Allmänna omställningspensioner beräknas minska något på sikt, men kan också variera lite mellan åren. För 2021 beräknas antalet bli 3 300 och minska till 3 100 år 2024. Antalet garantipensioner till allmän omställningspension beräknas bli 2 200 år 2021 och minska till 2 000 år 2024.

Antalet förlängda omställningspensioner beräknas minska från 2 900 under 2021 till 2 800 år 2024. Garantipensioner till förlängd omställningspension förväntas också minska från 2 100 år 2021 till 2 000 år 2024.

EU-domstolen meddelade i december 2017 sin dom i ett mål om den svenska garantipensionen. Enligt domen ska garantipension kategoriseras som en minimiförmån enligt artikel 58 i EU:s förordning 883/2004. Enligt den nya lagen ska Sverige inte fortsätta betala ut garantipension till personer som är födda 1938 eller senare och som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz. Garantipensionen kommer samtidigt att minskas utifrån storleken på eventuell utländsk pension från andra EU/EES-länder vilket inte görs idag.

Garantipension kommer fortsatt att betalas ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES fram till och med september 2022 för att därefter eventuellt upphöra, beroende på politiska beslut. Prognosen tar fortsatt inte hänsyn till utfallet av EU-domen då de nya reglerna, när de antas, beräknas få liten effekt på utgifterna för efterlevandepension till vuxna. Under 2020 betalades nästan 7 miljoner ut i garantipension för efterlevande till personer som inte var folkbokförda i Sverige.

Prognosen har inte beaktat den planerade höjningen av den högre pensionsåldern från 65 till 66 år 2023 eftersom regeringen inte har lämnat någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Tabell 10. Prognosjämförelse utgifter för efterlevandepension till vuxna. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	9 351 100	8 822 600	8 288 800	7 784 800
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+300	+89 700	+147 700	+142 300
Volym- och strukturförändringar	0	0	0	0
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	9 350 400	8 912 300	8 436 500	7 927 100
Differens i 1000-tal kronor	+300	+89 700	+147 700	+142 300
Differens i procent	-0,0	+1,0	+1,8	+1,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. För prognosen av omställningspension används också en sammanvägning av timlöneökningen under flera år.

Jämfört med föregående prognos så har inkomstindex höjts med 1,1 procent för 2022, ökat med 1,9 procent för 2023 och höjts med 1,9 procent för 2024. Detta medför att utgifterna för efterlevandepension till vuxna förändras med ungefär lika mycket för respektive år.

Prisbasbeloppet har höjts med 100 kronor för 2022, med 400 kronor för 2023 och med 300 kronor för 2024. Timlöneökningen förväntas bli högre för 2021 för att sedan minska något för 2022 för att därefter ligga relativt stabilt. Den samlade effekten av ändrade prognoser av prisbasbelopp och timlöneökning har en begränsad påverkan på utgifterna och den största förändringen sker för år 2023.

Volym- och strukturförändringar

I prognosen är antagandena oförändrade i förhållande till föregående prognos.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 11. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
10 585 000	11 593 800	11 548 600	11 743 900	11 856 700

Analys

Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP) öka svagt. Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. Något som dock motverkar detta är att många av mottagarna är äldre pensionärer och att nyblivna pensionärer i genomsnitt har en högre pension.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. I Konjunkturinstitutets prognos beräknas boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter år 2021 öka med 1,2 procent och år 2022 med 1,6 procent. Vi antar att detta index ökar med två procent per år för åren därefter.

Benägenheten att ansöka om bostadstillägg påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort ”mörkertalet” är, det vill säga hur många som är berättigade till bostadstillägg men som inte har det. Förändras benägenheten att ansöka om bostadstillägg kan utgifterna för bostadstillägg påverkas.

Konsumtionsstödet inom bostadstillägg höjs med 200 kronor per månad från 2022. Taket för boendekostnad höjs även från 7 000 till 7 500 kronor per månad. Det beräknas öka utgifterna för bostadstillägg med cirka en miljard kronor.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av minimiåldern för att ta ut bostadstillägg från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Tabell 12. Prognosjämförelse utgifter för bostadstillägg. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	10 503 700	10 502 500	10 613 800	10 797 600
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		-139 100	-224 600	-239 100
Volym- och strukturförändringar	+81 300	+217 400	+136 700	+139 100
Ny regel		+1 013 000	+1 022 700	+1 046 300
Övrigt				
Ny prognos	10 585 000	11 593 800	11 548 600	11 743 900
Differens i 1000-tal kronor	+81 300	+1 091 300	+934 800	+946 300
Differens i procent	+0,8	+10,4	+8,8	+8,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbelopp och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det leder till att inkomstpensionen blir högre för åren 2022–2024. Eftersom BTP påverkas av pensionärens inkomst så har detta en sänkande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg för åren 2022–2024.

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har en höjande effekt på garantipension och många tjänstepensioner. Det har haft en något sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter har sänkts för 2022. Det har en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna för åren 2021–2022 beräknas bli högre jämfört med vad vi antog i föregående anslagsuppföljning. De retroaktiva utgifterna har varit relativt höga under de senaste månaderna.

Antalet förmånstagare beräknas bli något högre för åren 2021–2024. Antalet har varit något högre under de senaste månaderna.

Ny regel

Konsumtionsstödet inom bostadstillägg höjs med 200 kronor från 2022. Taket för boendekostnad höjs även från 7 000 till 7 500 kronor. Det beräknas öka utgifterna för bostadstillägg med cirka en miljard kronor.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 13. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
1 201 400	1 258 600	1 288 200	1 323 600	1 358 300

Analys

Förmånen är avsedd för personer som är 65 år eller äldre och som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner.

Anslagskrediten räcker inte för 2021 och utökad anslagskredit behövs därför. Överskridandet av anslagskrediten är 4,8 miljoner kronor enligt prognosen. Överskridandet beror huvudsakligen på ett underskott från tidigare år som inte beaktats i anslagsbeloppet i budgetpropositionen.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) beräknas till 25 400 år 2021. Antalet personer med ÄFS beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. De som är födda 1937 eller tidigare kan få hel garantipension efter 10 års bosättningsstid i Sverige. Det är därför mycket färre från denna grupp som har ÄFS. Reglerna ser annorlunda ut för de som är födda 1938 eller senare och det krävs 40 års bosättningsstid för att få hel garantipension. Av dessa skäl beräknas antalet personer med ÄFS öka under kommande år.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandring av asylskäl ökade fram till år 2015 men har därefter minskat. Ungefär två procent av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd är över 60 år.

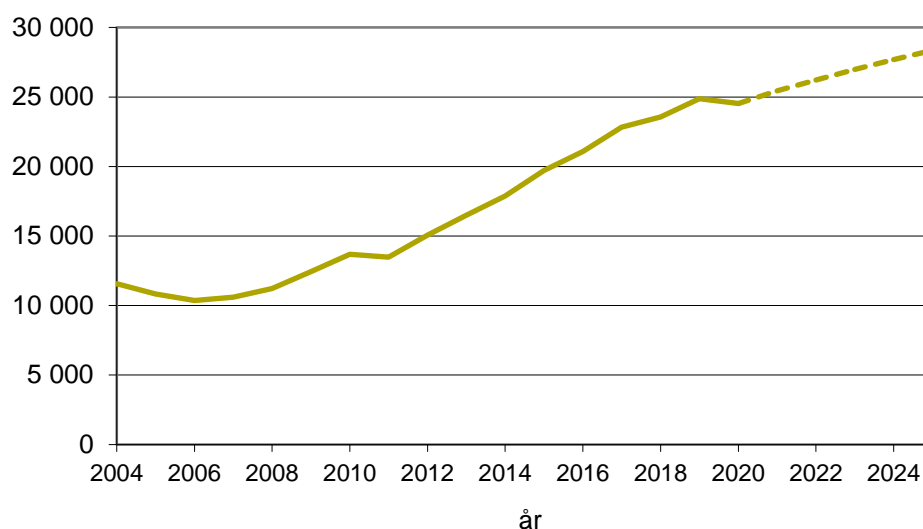
Benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till äldreförsörjningsstöd men som inte har förmånen. Förändras benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd kan utgifterna för äldreförsörjningsstöd påverkas.

År 2025 beräknas antalet förmånstagare ha ökat till 28 400 personer.

Taket för boendekostnad inom äldreförsörjningsstöd höjs från 7 000 till 7 500 kronor från år 2022. Skälig levnadsnivå höjs också inom äldreförsörjningsstöd. Utgifterna för äldreförsörjningsstöd beräknas därför öka med 46 miljoner kronor för år 2022 och något mer för efterföljande år.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av minimiåldern från 65 till 66 år för år 2023 för att ta ut äldreförsörjningsstöd eftersom det inte finns någon proposition.

Figur 3. Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Tabell 14. Prognosjämförelse utgifter av äldreförsörjningsstöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	1 189 000	1 206 900	1 238 900	1 273 900
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		-300	+2 100	+1 100
Volym- och strukturförändringar	+12 400	+6 000		
Ny regel		+46 000	+47 300	+48 600
Övrigt				
Ny prognos	1 201 400	1 258 600	1 288 200	1 323 600
Differens i 1000-tal kronor	+12 400	+51 700	+49 300	+49 700
Differens i procent	+1,0	+4,3	+4,0	+3,9

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2023–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är

knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är sänkt för år 2022 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna beräknas bli något högre än vad som antogs i föregående prognos. De retroaktiva utgifterna har varit något högre under de senaste månaderna jämfört med vad som prognostiserades i föregående prognos. Utgifterna har därför höjts jämfört med föregående prognos.

Ny regel

Taket för boendekostnad inom äldreförsörjningsstöd höjs från 7 000 till 7 500 kronor från år 2022. Skälig levnadsnivå höjs också inom äldreförsörjningsstöd. Utgifterna för äldreförsörjningsstöd beräknas därför öka med 46 miljoner kronor för år 2022 och något mer för efterföljande år.

1:5 Inkomstpensionstillägg

Tabell 15. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
2 036 000	6 139 000	6 204 000	6 264 000	6 322 000

Analys

Inkomstpensionstillägg är en ny pensionsförmån som började att betalas ut i september 2021.

Utgifterna för inkomstpensionstillägg prognostiseras till 2,0 miljarder kronor för 2021 då förmånen introduceras från och med september månad. Utgifterna beräknas sedan öka kraftigt till 6,1 miljarder för 2022 då förmånen är helt infasad. Kostnaderna beräknas sedan succesivt öka något för varje år upp till 6,3 miljarder år 2025. Eftersom beloppsnivåerna inte indexeras utan sätts utifrån politiskt beslut så beror utgiftsökningen främst på att antalet pensionärer ökar.

I december 2021 beräknas omkring 58 procent, 1 240 000 pensionärer, av alla pensionärer som är 65 år och äldre att få en utbetalning av inkomstpensionstillägg. Denna andel beräknas vara relativt oförändrad fram till december 2025 vilket då kommer att motsvara 1 287 000 pensionärer. Andelen mottagare bland kvinnor beräknas öka från omkring 68 till 69 procent över samma tidshorisont.

Andelen män med inkomstpensionstillägg beräknas minska från knappt 48 procent ner till knappt 45 procent. Skillnaden mellan könen förklaras främst av att män i större utsträckning har pensioner som är för höga för att vara berättigade till förmånen.

Det genomsnittliga årsbeloppet beräknas bli nästan 5 000 kronor över samtliga år. Kvinnorna beräknas vara berättigade till högre belopp än männen, drygt 5 200 kronor i genomsnitt över hela prognoshorisonten. Männen beräknas få omkring 4 400 kronor i genomsnitt.

Prognosen beaktar ej att den lägsta åldern för att få pensionstillägg höjs med riktåldern från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Tabell 16. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	2 028 000	6 121 000	6 187 000	6 249 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar	8 000	18 000	17 000	15 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	2 036 000	6 139 000	6 204 000	6 264 000
Differens i 1000-tal kronor	8 000	18 000	17 000	15 000
Differens i procent	0,4	0,3	0,3	0,2

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna har ökat något för samtliga år i prognosen till följd av utfallet i september, då något fler personer fick tillägget än antaget i tidigare prognos.

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 17. Prognos anslag, 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
803 000	700 000	704 000	702 000	709 000

Analys

Prognosen för anslagsutgifterna har ändrats för samtliga år under prognosperioden. För 2021 har prognosen justerats utifrån aktuellt utfall samt den helårsprognos avseende 2021 som håller på att sammanställas i samband med den fördjupade uppföljning av verksamheten som pågår. Anslagsprognosen har till följd av detta höjts med 25 miljoner kronor (3 procent) för 2021 vilket får till följd att anslagskrediten beräknas överskridas. För närvarande pågår verksamhetsplanering och budgetering utifrån föreslagen medelstilleddelning för 2022 varför prognosen för åren 2022-2024 överensstämmer med föreslagen anslagstilleddelning i senaste budgetpropositionen (BP22). För år 2025 framgår ingen anslagsnivå i BP22 varför myndigheten utgått från föreslaget anslag 2024 och räknat upp detta med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Detta ger en anslagsprognos på 709 miljoner kronor för år 2025.

Konsekvenser av angivna anslagsnivåer i denna prognos beskrivs utförligare i avsnittet *De totala administrationskostnaderna* längre fram. Där finns även skattningar av myndighetens faktiska medelsbehov för att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag, dvs. beräknat behov av ytterligare medel utöver de som redovisas i prognosuppgifterna.

I denna prognos har vi fortsatt inte tagit hänsyn till eventuella konsekvenser inom följande områden där utredning, beredning etc. pågår:

- Den fortsatta reformeringen av fondtorget
- Utredningen om fondtorgets förvalsalternativ
- Garantipensionsutredningen
- Beloppsgräns för att utreda återkrav

Anslagsöversikt

Av anslagsöversikten framgår att prognosen för innevarande år inte rymms inom tillgängliga medel för år 2021.

Årets beräknade överskridande av tilldelat anslag med ca 25 miljoner kronor får till följd att anslagskrediten överskrids med ca 12 miljoner kronor. Prognosen innehåller många osäkerhetsfaktorer men bedömningen är i dagsläget att myndigheten med största sannolikhet kommer behöva en utökad anslagskredit i slutet av 2021, se nedanstående tabell.

Tabell 18. Anslagsöversikt 2021, 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp från 2020	-10 125
Anslag 2021	777 588
Summa tilldelade medel 2021	767 463
Prognos för hela året	803 000
Årets över/under-skridande	-25 412
Avvikelse från tilldelade medel	-35 537
Högsta anslagskredit	23 327
Tillgängliga medel	790 790
Överskridande av anslagskredit	-12 210

Med ansatsen att planera och behov av att bedriva verksamhet för samtliga tilldelade medel 2022 medför detta att behov av utökad anslagskredit finns även 2022. Detta för att möjliggöra en successiv och mer kontrollerad avtrappning till en lägre anslagsnivå som på kort sikt inte medför lika drastisk påverkan inom anslagsfinansierad verksamhet.

Tabell 19. Anslagsöversikt 2022, 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp från 2021	-35 537
Anslag 2022	700 228
Summa tilldelade medel 2022	664 691
Prognos för hela året	700 228
Årets över/under-skridande	0
Avvikelse från tilldelade medel	-35 537
Högsta anslagskredit	21 007
Tillgängliga medel	685 698
Överskridande av anslagskredit	-14 530

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen som följer görs en jämförelse med den föregående prognosen som lämnades i juli. Skillnaden mellan den nya prognosen och den föregående kommer för åren 2022-2024 av att prognosen uppdaterats med föreslagna belopp i BP22. För 2021 utgörs förändringen av analys av utfallet de tre första kvartalen utfall samt beräkningar av helårsutfall.

Tabell 20. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	778 000	692 000	700 000	707 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	803 000	700 000	704 000	702 000
Differens i 1000-tal kronor	25 000	8 000	4 000	-5 000
Differens i procent	3,2%	1,2%	0,6%	-0,7%

De totala administrationskostnaderna

I följande tabeller redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala administrationskostnaderna, samtliga finansieringskällor, samt fördelningen mellan finansieringskällorna. Först redovisas en prognos utifrån föreslagna medel i BP22 i löpande priser. Därefter görs i 2022-års priser en beskrivning av vilka konsekvenser denna prognos får för Pensionsmyndighetens verksamhet inklusive beräkningar av medelsbehovet för att hantera detta. Slutligen redovisas en sammanställning av Pensionsmyndighetens faktiska medelsbehov, dvs. vi har till lämnad prognos adderat de kostnader vi bedömer tillkommer för att upprätthålla godtagbara resultat inom myndighetens verksamhet samt genomföra aktuell reformagenda inom pensionsområdet.

Totala kostnader – löpande priser

Prognoserna för de totala kostnaderna motsvarar här föreslagna medel i BP22 för samtliga år utom 2021 då prognosen beräknats utifrån utfallet de tre första kvartalen utfall samt bedömning av helårsutfall. Tabellen nedan utgår således från uppgifterna i BP22, tabell 3.18 för åren 2022-2024.

Tabell 21. Totala administrationskostnader. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 720 000	1 727 000	1 743 000	1 751 000
Varav Anslagsmedel	803 000	700 000	704 000	702 000
Varav AP-fonder/Inkomstpension	494 000	512 000	518 000	523 000

	2021	2022	2023	2024
Varav Premiepensionsfonder/ Premiepension	423 000	515 000	521 000	526 000

Analys

En viktig förutsättning för inrättandet av ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten var att riksdagen inte skulle behöva besluta om verksamheten genom årlig budgetreglering eftersom systemet skulle bära sina egna kostnader. För att riksdagens intentioner ska nås får systemet för inkomstgrundad ålderspension inte subventionera annan verksamhet inom Pensionsmyndigheten. På motsvarande sätt får inte andra förmånsslag subventionera verksamhet som avser inkomstgrundad ålderspension.

Pensionsmyndighetens verksamhet kan något förenklat delas i tre områden, ålderspension som i sin tur delas i inkomst-/tilläggs pension (finansiering via AP-fonderna/inkomstpensionen) och premiepension (finansiering via Premiepensionsfonderna/premiepensionen), samt övriga pensionsrelaterade förmåner såsom garantipension, bostadstillägg och efterlevandepension (finansiering via förvaltningsanslaget/statsbudgeten).

Beräkningen av Pensionsmyndighetens administrationskostnader grundar sig på självkostnadsprincipen och att varje del av verksamheten ska bära sin andel av myndighetens totala kostnader, inklusive administrativa stödfunktioner. Både i ekonomisk redovisning och i budgetering tas hänsyn till att Pensionsmyndighetens verksamhet innefattar ovanstående tre resultatområden. Det innebär att intäkter och samtliga kostnader för resultatområdena särredovisas och att över- och underskott redovisas.

Enligt Pensionsmyndighetens modell för kostnadsfördelning belastar administrationskostnader så långt som möjligt omgående rätt finansieringskälla eftersom kostnader ofta kan härledas direkt till en specifik förmån/pensionsprodukt, via till exempel tidredovisning och kontering av fakturor. På detta sätt fördelas därmed den övervägande delen av verksamhetens kostnader direkt mot rätt finansieringskälla. Den procentuella fördelning mot de olika finansieringskällorna som erhålls vid den direkta fördelningen används därefter för att fördela de resterande kostnaderna. Detta för att kostnadsfördelningen totalt ska spegla verksamheten på bästa sätt.

De naturliga svängningarna inom ramen för Pensionsmyndighetens verksamhet, som till exempel kan komma av tillfälliga insatser inom något område eller förmån, gör att proportionerna för belastningen mot de olika finansieringskällorna ständigt varierar. Detta gör i sin tur vår tredelade finansieringsmodell till en ständig utmaning som trots omfattande beräkningar vid verksamhetsplaneringen och noggrann uppföljning av kostnadsutfallet blir svår att förutse. Utifrån analyser av tidigare utfall samt av verksamhetsplaner för de kommande åren, görs prognoser för fördelningen mellan finansieringskällorna. Denna kostnadsfördelning, som således är svår att prognostisera, används i beräkningarna i utgiftsprognoser, budgetunderlag samt i framställan om avgiftsuttag.

Totala kostnader – 2022 års priser

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2022-2024 samt i utgiftsprognoser under 2021 beskrivit områden där vi beräknat att det finns behov av ytterligare finansiering. För att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag ser Pensionsmyndigheten ett behov av viss medelsförstärkning utöver föreslagna medel i BP22. Detta gäller samtliga år under budgetperioden.

Nedan lämnas en redogörelse för de områden för vilka vi bland annat i de senaste årens Budgetunderlag påtalat behov av kompletterande finansiering, och där behoven kvarstår. De områden som beskrivs är:

- Allmän pension, tillämpning efter EU-dom
- NBT samt ärendebalanser inom bostadstillägg
- Förstärkning av kundservice
- Informationsuppdraget

Slutligen finns i detta avsnitt en sammanställning av dessa områden med behov av kompletterande finansiering, och jämförelse görs mellan myndighetens beräknade faktiska medelsbehov och de medel som föreslagits i BP22. För 2022 har denna komplettering i tidigare prognoser uppgått till 111 miljoner kronor. I denna prognos har detta behov ökat med 60 miljoner till 171 miljoner kronor till följd av de nya beräkningar som gjorts avseende kostnaderna för att hantera befintliga ärendebalanser inom bostadstillägg.

En ytterligare aspekt av föreslagen anslagsnivå i BP22 kan kopplas till regeringens övergripande jämställdhetsmål, att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. För detta har regeringen sex delmål av vilka Pensionsmyndighetens arbete med jämställdhetsintegrering främst bidrar till det jämställdhetspolitiska delmålet ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Ojämställdhet under arbetslivet leder till att kvinnor får lägre inkomstgrundad pension än män, vilket är ett samhällsproblem i stort som påverkar pensionssparare senare i livet som pensionärer. Bostadstillägg är ett av grundskydden för att motverka ekonomisk ojämställdhet mellan kvinnor och män, då det är betydligt fler kvinnor än män som har bostadstillägg till följd av lägre inkomstgrundad pension.

Pensionsmyndigheten har i den senaste årsredovisningen presenterat en jämställdhetsbudget, dvs. redovisat hur de totala kostnaderna fördelat sig på olika verksamhetsdelar och mellan insatser för kvinnor och män. Föreslagen budgettilldelning 2022, med minskade medel till BT, riskerar att verka negativt för den ekonomiska jämställdheten i samhället då såväl omfattning som andel av myndighetens totala budget riktad mot kvinnor kan komma att minska.

Allmän pension, tillämpning efter EU-dom

Löpande ärenden inom allmän pension (AP)

Pensionsmyndighetens bedömningar från föregående prognos kvarstår. Handläggningen av allmän pension kommer så länge garantipensionen ska beräknas som en minimiförmån att vara mer resurskrävande än före EU-domen. I avvaktan på eventuell ändring av garantipensionen kommer således behovet av extra medel som delvis tilldelats för 2021 att kvarstå. Tidigare beräkningar, vilka kvarstår inför 2022, innebär att EU-domen får konsekvenser i uppskattningsvis 41 000 ärenden och medför merkostnader på totalt ca 24 miljoner kronor årligen.

Konsekvenser

Konsekvenserna av uteblivna medel för merarbetet till följd av EU-domen innebär att hårdare prioritering av ansökningsärenden inom allmän pension behövs för att säkerställa att utbetalningar sker i tid. Följden blir då en ökad risk för att redan beviljade pensioner utbetalas med felaktigt belopp då ändringar inte tas om hand i tid. Antalet pågående ändringsärenden i kö uppgår vid utgången av september 2021 till ca 80 000, motsvarande 74 procent av den totala kön inom förmånen. Detta till följd av prioriteringarna under innevarande år av nya ansökningar samt utbetalningarna av inkomstpensionstillägget med tillhörande förberedelser vilka medfört att ändringsärenden prioriterats ned. Trots förhållandevis goda resultat ur ett externt perspektiv har hanteringen av allmän pension i dagsläget stora utmaningar delvis på grund av konsekvenserna av den tidigare EU-domen, men även då införandet av inkomstpensionstillägget tagit mycket handläggningsresurser i anspråk. De ärendebalanser som hittills har ackumulerats inom allmän pension, där handläggning av garantipension ingår, kommer även med extra medel att ta lång tid att arbeta ner till önskvärd nivå och risken för att ärenden inte omhändertas i tid är hög. Utan extra medelstillskott är risken stor att ärendebalansen inte kommer kunna arbetas ner mer än marginellt och att ett ökat antal återkravsärenden behöver hanteras under kommande år.

Tabell 22. Allmän pension, tillämpning efter EU-dom. 1000-tal kronor.

Allmän pension, tillämpning efter EU-dom			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	100%		
AP-fonder/Inkomstpension	0%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	0%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor			
	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	24 000	24 000	24 000
AP-fonder/Inkomstpension	0	0	0
Premiepensionsfonder/Premiepension	0	0	0
Summa	24 000	24 000	24 000

NBT samt ärendebalanser inom bostadstillägg

Handläggningsläget för bostadstillägg är fortfarande allvarligt. Ärendebalanserna har dock minskat något jämfört med vid tillfället för juliprognosen. Vid utgången av september var ärendebalansen ca 79 000, varav ca 51 000 kundgenererade ärenden avseende bostadstillägg. Därtill finns ytterligare 21 500 pågående återkravsärenden. Ärendebalanserna av kundgenererade ärenden beräknas vid utgången av 2021 uppgå till ca 56 000 och ca 23 500 ärenden om återkrav.

I likhet med vad som redogjordes för i juliprognosen kan effekter av NBT inte realiseras i form av anslagsbesparingar utan att det får negativa konsekvenser för pensionärer och verksamhet. Myndigheten bedömer därför att ökad medelstildelning för handläggning av bostadstillägg är nödvändig för att kunna arbeta ner balanserna under de kommande åren. Resursbehovet för att omhänderta den ackumulerade ärendebalansen om ca 79 000 ärenden som nu finns inom bostadstillägg, och de 21 500 ärenden om återkrav avseende bostadstillägg, bedöms vara mellan 150 och 170 årsarbetare varav mellan 70 och 90 årsarbetare avser återkrav.

Tabell 23. Bedömt resursbehov för avarbetning av ärendebalanser inom bostadstillägg

	2022	2023	2024	2025
Årsarbetare	80	60	60	40
Kostnad	60 000	45 000	45 000	30 000

Ökat anslag jämfört med föreslagna medel skulle under 2022 möjliggöra avarbetningar av pågående ärenden samt ge utrymme för ett något ökat fokus på ärenden om återkrav och åtgärder i syfte att korrekta och aktuella uppgifter ska ligga till grund för beslut, så kallad beståndsvård. Under 2023 bedöms avarbetning av resterande ärendebalans kunna genomföras samt möjliggöra en gradvis upptrappning av beståndsvård och att helt stoppa ackumuleringen av återkravsbalansen. De avslutande två åren skulle medlen då kunna nyttjas till fullskalig beståndsvård och avarbetning av återkravsbalansen.

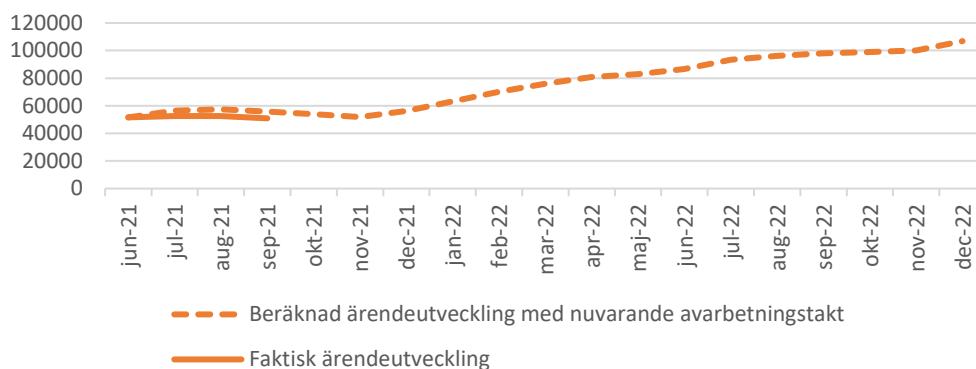
Konsekvenser

Konsekvensen av förslaget till anslagsnivåer i budgetpropositionen för 2022 innebär att anslaget minskas med 45 miljoner för tidigare beräknade effekter kopplade till NBT. Konsekvenserna blir att myndigheten har ett mindre utrymme att arbeta med de anslagsfinansierade verksamheterna, där bostadstillägg ingår. Som myndigheten tidigare redogjort för har NBT inte medfört minskade balanser i den utsträckning att resurser kan frigöras vilket innebär att de minskade anslagen 2022 jämfört med 2021 bedöms medföra stora konsekvenser. Ärendebalanserna beräknas växa kraftigt under 2022 till ännu högre nivåer än vad vi ser idag. Stora neddragningar inom bostadstillägg kommer inte bara påverka handläggningen av ansökningar om bostadstillägg utan kommer även att påverka tillgängligheten i telefon för de kunder

som har frågor om bostadstillägg. Detta då handläggning och kundservice hanteras integrerat sedan februari 2021.

Nedanstående diagram visar en prognos över ärendeutvecklingen för ansökningar och kundgenererade ändringsärenden utifrån föreslagna medel i BP22 och aktuell fördelning av dessa till bostadstilläggsverksamheten i den pågående verksamhetsplanerings- och budgetprocessen på myndigheten, och med förutsättningen att avarbetning fortsatt sker i nuvarande takt. Jämfört med föregående prognos är aktuell kundgenererad ärendebalans något lägre än tidigare beräknat, balansen var vid utgången av september ca 51 000 ärenden. Däremot bedöms ärendebalansen bli är något högre vid utgången av 2022 jämfört med juliprognosen, vilket är en till följd av att mindre resurser kan läggas på anslagsfinansierad verksamhet under kommande år.

Figur 4. Beräknad ärendeutveckling, pågående kundgenererade ärenden

De långa handläggningstiderna inom bostadstillägg har även inneburit att ärendebalanserna inom verksamhetsområdet återkrav vuxit då handläggare inom återkrav har förts över till bostadstillägg för att klara situationen. Myndighetens ursprungliga plan, som nu inte kommer att realiseras, var att dessa handläggare skulle återföras till återkravshantering och att delar av effekthemtagningen skulle användas under 2021 för att avarbeta dessa balanser. Möjligheterna att komma tillrätta med återkravsbalanserna under de kommande åren blir minimala med i BP22 föreslagna anslagsmedel.

Utifrån ovan beskrivna konsekvenser föreslår myndigheten att ytterligare 60 miljoner tillförs anslaget under 2022 samt att den föreslagna minskningen om 45 miljoner hänförliga till effekterna av NBT återförs till Pensionsmyndighetens förvaltningsanslag.

Tabell 24. NBT samt ärendebalanser inom bostadstillägg. 1000-tal kronor

NBT samt ärendebalanser inom bostadstillägg			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	100%		
AP-fonder/Inkomstpension	0%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	0%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	105 000	90 000	90 000
AP-fonder/Inkomstpension	0	0	0
Premiepensionsfonder/Premiepension	0	0	0
Summa	105 000	90 000	90 000

Förstärkning av Kundservice

Pensionsmyndigheten gör ingen ny bedömning av behoven jämfört med föregående prognos. En stor efterfrågan i form av telefonsamtal och epost till myndigheten bedöms kvarstå även för 2022, inte minst till följd av de utskick gällande tjänstepensionsomräkningar som genomförs årligen med start 2021 och som medför stora mängder samtal till myndigheten. Särskilt under första kvartalet bedöms antalet telefonsamtal vara högt i likhet med föregående år, drygt 280 000 unika samtal beräknas under första kvartalet, en minskning med ca 8 000 samtal jämfört med prognosen för första kvartalet 2021. Det samlade behovet om ytterligare medel för kundservice, motsvarande 30 miljoner kronor, som myndigheten äskade om i särskild hemställan i januari 2020 (VER 2020-61) kvarstår som behov även inför 2022.

Konsekvenser

Med nuvarande resurssättning är kapaciteten gällande kundservice uppskattningsvis drygt 60 000 samtal per månad. Inför 2022 minskar myndighetens anslag gällande arbete med inkomstpensionstillägget då förberedelsearbetet för införandet upphör. Även om antalet samtal gällande inkomstpensionstillägget bedöms minska till ca 20 000 samtal kommande år innebär anslagsminskningarna troligen att nuvarande kapacitetsnivå också minskar och därmed inte motsvara behoven. För myndigheten innebär uteblivet medelstillskott att tillgängligheten med stor sannolikhet inte kommer att kunna förbättras och svarstiderna fortsatt kommer att ligga långt från det mål som regeringen formulerat. Med tillskott av medel är det fortfarande mycket osäkert när regeringens mål för tillgängligheten kan nås, särskilt under inledningen på året då många vill komma i kontakt med myndigheten. Även om det nya arbetssättet med tillhörande organisationsförändring ökar möjligheten att hantera säsongsvariationer i inflödet, då handläggare snabbare kan växla mellan arbetsuppgifter sammanfaller säsongstoppar i inflöden både vad gäller telefonsamtal och ansökningar om bostadstillägg eller allmän pension, medför tillgängliga resurser att myndigheten inte kan möta inflödet.

Tabell 25. Förstärkning av Kundservice. 1000-tal kronor

Förstärkning av Kundservice			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	55%		
AP-fonder/Inkomstpension	31%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	14%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	16 500	16 500	16 500
AP-fonder/Inkomstpension	9 300	9 300	9 300
Premiepensionsfonder/Premiepension	4 200	4 200	4 200
Summa	30 000	30 000	30 000

Informationsuppdraget

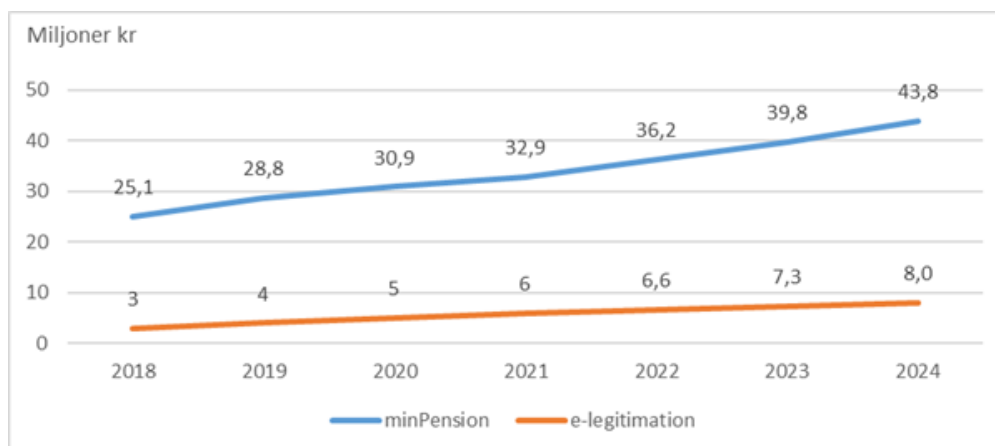
Pensionsmyndigheten bidrar till ökad medvetenhet och information genom såväl Orange kuvert som deltagandet och finansieringen av minPension. Kostnaderna för minPension och tillhörande e-legitimationshantering har dock ökat kraftigt under åren och uppgår 2021 till ca 39 miljoner kronor, vilket medför att myndighetens informationsinsatser kring ökad pensionsålder, andra reformer och det konsumentstärkande uppdraget får stå tillbaka. Dessutom har allt större del av informationsverksamheten från Pensionsmyndigheten handlat om att uppfylla lagkrav och informera om de olika förmånerna.

Enbart de årligen ökande kostnaderna för minPension har redan börjat tränga ut övriga informationsinsatser. Med den ökning som nu kan förutses så kommer 2022 all rörlig budget för riktade informationsinsatser, nyhetsbrev och kampanjer att vara helt undanträngda.

Kostnader för minPension inklusive e-legitimation beräknas öka med 10 procent årligen. Kostnadsökningen kommer främst av ökade förvaltningskostnader hos minPension samt ökat antal användare av e-tjänster.

Kostnaderna för minPension och e-legitimation prognosticeras öka från sammanlagt 28,1 miljoner kronor 2018 till 51,8 miljoner kronor 2024.

Figur 5. Kostnaderna för minPension och e-legitimation

För att inte helt utarma informationsuppdraget som redan idag har en begränsad budget behöver kommande kostnadsökningar pareras med finansiering motsvarande nedanstående tabell. En strategi för informationsuppdraget är i framtagande under 2021 och kommer senare under året, alternativt i kommande Budgetunderlag, ge en mer fullständig bild av budgetbehov för måluppfyllnad.

Tabell 26. Informationsuppdraget. 1000-tal kronor

Informationsuppdraget			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	10%		
AP-fonder/Inkomstpension	60%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	30%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	1 200	1 700	2 200
AP-fonder/Inkomstpension	7 200	10 200	13 200
Premiepensionsfonder/Premiepension	3 600	5 100	6 600
Summa	12 000	17 000	22 000

Tabell 27. Totala administrationskostnaderna – Prognos 2021 samt föreslagna medel i BP22 för åren 2022–2024. Beloppen i 2022 års priser. 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 720 172 000	1 727 000	1 723 000	1 714 000
	000			
Varav Anslagsmedel	803 000	700 000	696 000	687 000
Varav AP-fonder/Inkomstpension	494 000	512 000	512 000	512 000
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	423 000	515 000	515 000	515 000

Tabell 28. Totala administrationskostnaderna – Faktiskt medelsbehov. Beloppen i 2022 års priser. 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 720 189 000	1 898 000	1 884 000	1 880 000
	000			
Varav Anslagsmedel	803 000	846 700	828 200	819 700
Varav AP-fonder/Inkomstpension	494 000	528 500	531 500	534 500
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	423 000	522 800	524 300	525 800

Nedan följer en jämförelse mellan föreslagna medel i BP22 och vårt beräknade faktiska medelsbehov åren 2022-2024. Av denna framgår beräknat underskott totalt samt per finansieringskälla.

Noterbart i tabellen är att prognosen för den totala administrationskostnaden 2021 understiger tilldelade medel med 40 miljoner kronor. Trots detta överstiger kostnaderna mot anslaget tilldelade medel med ca 25 miljoner kronor samtidigt som kostnaderna mot AP-fonderna/inkomstpensionen beräknas bli 7 miljoner kronor högre än avgiftsuttaget. Kostnaderna som belastar premiepensionsfonderna/premiepensionen understiger i sin tur avgiftsuttaget med 72 miljoner kronor i prognosen för 2021.

Tabell 29. Totala administrationskostnaderna – jämförelse mellan föreslagna medel i BP22 (tab.26) och faktiskt medelsbehov (tab.27). Beloppen i 2022 års priser. 1000-tal kronor

	Tilldelat 2021	Prognos 2021	+/-	BP22, 2022	PMY, 2022	+/-	BP22, 2023	PMY, 2023	+/-	BP22, 2024	PMY, 2024	+/-
Tot	1 760 000	1 720 000	40 000	1 727 000	1 898 000	-171 000	1 723 000	1 884 000	-161 000	1 714 000	1 880 000	-166 000
A	778 000	803 000	-25 000	700 000	846 700	-146 700	696 000	828 200	-132 200	687 000	819 700	-132 700
AP	487 000	494 000	-7 000	512 000	528 500	-16 500	512 000	531 500	-19 500	512 000	534 500	-22 500
PP	495 000	423 000	72 000	515 000	522 800	-7 800	515 000	524 300	-9 300	515 000	525 800	-10 800

Tabell 30. Utökat medelsbehov per område samt totalt. Beloppen i 2022 års priser. 1000-tal kronor

Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Allmän pension, tillämpning efter EU-dom	24 000	24 000	24 000
NBT samt ärendebalanser inom bostadstillägg	105 000	90 000	90 000
Förstärkning av Kundenservice	30 000	30 000	30 000
Informationsuppdraget	12 000	17 000	22 000
Summa	171 000	161 000	166 000

Tabell 31. Utökat medelsbehov per finansieringskälla samt totalt. Beloppen i 2022 års priser. 1000-tal kronor

Fördelning per finansieringskälla, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Total finansieringsbehov	171 000	161 000	166 000
Varav Anslagsmedel	146 700	132 200	132 700
Varav AP-fonder/Inkomstpension	16 500	19 500	22 500
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	7 800	9 300	10 800

Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)

Pensionsmyndighetens räntekontokredit används för att finansiera rörelsekapital till myndighetens verksamhet som helhet, det vill säga som kreditutrymme för de löpande administrationskostnader avseende samtliga finansieringskällor. Behovet av kreditutrymme avseende administrationskostnaderna har vi sedan myndighetsstarten skattat till 10 procent av den totala kostnaden vilket vi också getts utrymme för i den kreditram som framgår av regleringsbrevet. Krediten har för detta ändamål endast använts marginellt.

Konstruktionen av avgiftsuttaget ur premiepensionssystemet, med årligt avgiftsuttag i maj månad, medför att krediten på räntekontot används till premiepensionens administrationskostnader under årets första månader fram till avgiftsuttaget. Under andra halvåret inverkar avgiftsuttaget i maj positivt på saldot på räntekontot. Krediten används även för Skatteverkets, Kronofogdens och Statens servicecenters administrationskostnader avseende premiepension, vilka ingår i det årliga avgiftsuttaget Pensionsmyndigheten gör i maj, och som vi överför till dessa myndigheter månadsvis i tolfte delar.

Kreditanvändningen för perioden bedöms rymmas inom tilldelad räntekontokredit.

Analys

Den maximala räntekontokredit under 2021 uppgår till 350 miljoner kronor. Räntekontokrediten får användas för att finansiera rörelsekapital till Pensionsmyndighetens verksamhet som helhet och till premiepensionssystemet fram till tidpunkten för avgiftsuttaget. Avgiftsuttag från premiepensionskonton görs en gång per år, i maj.

Den 30 september var räntekontosaldot 299 miljoner kronor. Den 30 september fanns ett överskott av likvida medel när det gäller administrationen av inkomstpension med 43 miljoner kronor och när det gäller anslagsfinansierad verksamhet med 56 miljoner kronor. Överskott av likvida medel när det gäller finansiering av premiepensionssystemet uppgick till 200 miljoner kronor. Räntekontosaldot består av rörelsekapital för verksamheten samt i förekommande fall överskott från tidigare år avseende administration av inkomstpension.

Särskild kredit för fondhandeln (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)

Om handelskrediten

Handelskrediten är det samlade kreditutnyttjandet för fondhandeln. Kreditutnyttjandet regleras utifrån ett toppkonto, där Pensionsmyndighetens olika konton för fondhandel, utländska valutakonton och buffertkonto ingår. Dagens totala kredit är bestämd till 8 miljarder kronor och har varit oförändrad de senaste sex åren. Enligt tidigare diskussion och nyupptagen kontakt med Riksgälden är Pensionsmyndighetens uppfattning att kreditkostnaden är låg, både gällande kreditlöftet samt eventuellt utnyttjande.

Varför handelskrediten finns

Grunden i kreditbehovet består i att Pensionsmyndigheten för spararnas bästa vill hålla deras premiepensionsmedel kontinuerligt investerade i fonder. En kontinuerlig investering uppnås genom att köp och sälj vid ett fondbyte sker parallellt. Eftersom likviden för köp generellt ska erläggas före det att likviden för en försäljning erhålls, så uppstår härvid ett likvidbehov. Detta likvidbehov tillgodoses med fondhandelns kreditutnyttjande. Parallella köp/sälj är inte helt ovanligt på marknaden utan tillämpas på flera fondplattformar. För det fall kredit saknas måste handeln skjutas upp, vilket innebär att kunden som önskar byta fonder inte är investerad i någon fond och inte exponerad mot värdepappersmarknaden.

Att inte vara exponerad mot värdepappersmarknaden kan potentiellt få negativa effekter för den enskilde. Åtskilliga studier har visat att majoriteten av avkastningen på ett år, kommer på ett fåtal av årets dagar. Det är därför av stor betydelse att vara investerad så många dagar som möjligt. Även om man beaktar snittavkastning under ett helår så blir avkastningen i kronor per dag väsentlig för premiepensionssystemet som helhet. Dessa anledningar ger således en stor nytta för spararen att kontinuerligt vara investerad på fondmarknaden, vilket förutsätter att kredit för fondhandeln är tillgänglig. En alternativ lösning skulle vara att avskaffa parallellhandeln (och

kreditbehovet), där det således skulle innebära markanta negativa implikationer för premiepensionsspararna. Det skulle även krävas en omarbetning av Pensionsmyndighetens handelsmodell, vilket är mycket komplicerat, tidsödande och kostsamt.

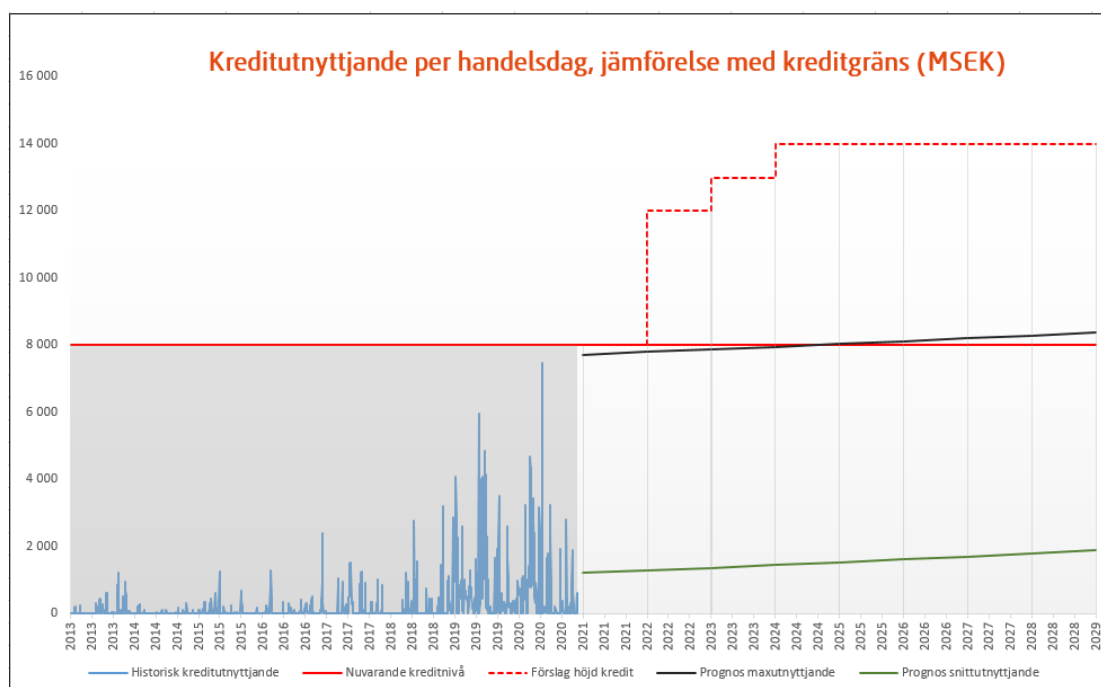
Historiskt kreditutnyttjande och prognos

För att fastställa framtida behovet av en kreditlimit prognosticeras fondhandels storlek och utveckling. Pensionsmyndigheten ser en fortsatt ökad snittbehållning per sparare och ökad fondhandel. Allt annat lika, så måste därför handelskrediten höjas kontinuerligt.

Nedan graf visar en bild över det historiska kreditutnyttjandet. Det är en överblick över åtta senaste åren. Grafen visar att kreditutnyttjandet ökat markant under de senaste två åren, efter att under lång tid varit på betryggande avstånd från kreditgränsen.

Den streckade linjen indikerar behovet av höjd kreditgräns som återställer en säkerhetsmarginal till myndighetens prognosticerade behov av kredit.

Figur 6 – Kreditutnyttjande per handelsdag, jämförelse med kreditgräns

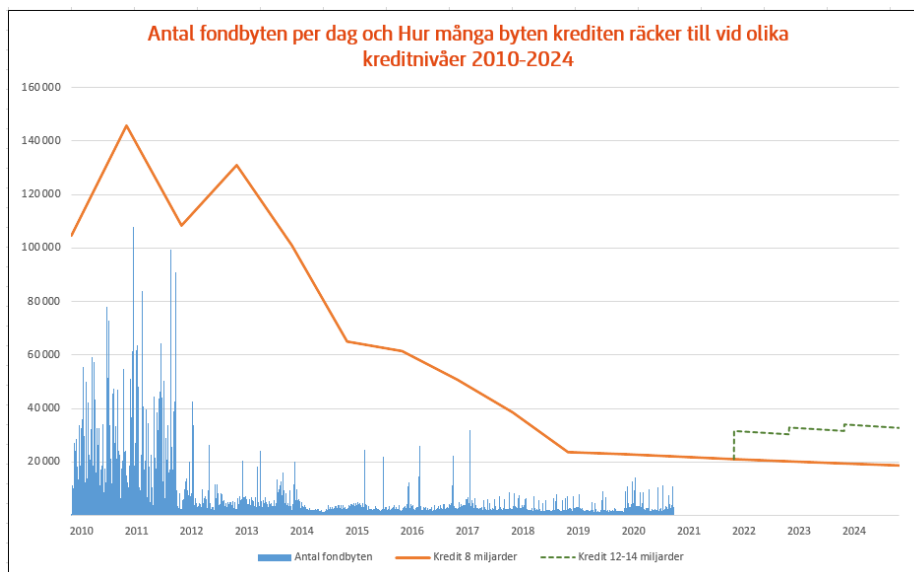
Servicenivån inom fondhandeln

Förutom att utvärdera vad som är en lämplig kreditnivå ur ett finansiellt synsätt, så ser myndigheten det även utifrån ett behov för fondhandelns kapacitet. Nivån på krediten är en av många faktorer som utgör myndighetens servicenivå, dvs. möjligheten att erbjuda kunderna en parallell handel och en möjlighet att få en exponering mot värdepappersmarknaderna utan avbrott. Kreditnivån begränsar indirekt hur många fondbyten som kan utföras under en dag.

Totalt förvaltad kapital i fondförsäkringen har ökat väldigt kraftigt senaste 10 åren, från 409 miljarder år 2010 till 1 458 miljarder år 2020. Den kraftiga ökningen har två orsaker, den positiva historiska avkastningen och en infasning av sparare i systemet. Fler nya sparare tillkommer än avlider, eftersom premiepensionen är en relativt ny produkt.

Idag klarar Pensionsmyndigheten av drygt 24 000 fondbyten på en dag, om inte kreditnivån ska överskridas. Denna nivå har minskat kraftigt senaste 10 åren eftersom snittbeloppet för kontobehållning har ökat markant.

Figur 7 – Antal respektive möjliga fondbyten vid olika kreditnivåer

Pensionsmyndigheten bedömer att kreditgränsen inte kan vara kvar på åtta miljarder. De ungefär 24 000 snittfondbyten som kan hanteras på en dag, är på gränsen till en rimlig nivå.

Om krediten bibehålls på åtta miljarder ger det en framtida lägre servicegrad för Pensionsmyndighetens fondbyten, eftersom det då skulle innebära att myndigheten tvingas strypa fondhandeln enskilda dagar och därmed inte låta spararna göra fondbyten närhelst de så önskar. En sådan strypning innebär att man i systemet sätter ett antalstak för fondbyten en enskild dag och flyttar överskjutande fondbyten till nästkommande handelsdag. Det innebär i sin tur risk för minskad avkastning med lägre premiepension som följd.

Hantering av reformeringen av fondtorget

Den fortsatta reformeringen av fondtorget kommer påverka kreditutnyttjandet i okänd omfattning. Det skulle kunna innebära högt kreditutnyttjande i en övergångsfas, beroende på hur avsluten hanteras. En stram kreditbegränsning vid större fondavslut, innebär att hanteringen inte sker på ett spararfördelaktigt sätt. Vid avslut utnyttjas nämligen krediten för att möjliggöra återköp före likviddagen för försäljningen. Vid dessa tillfällen kan det annars bli åtskilliga dagar som spararen är utanför marknaden. Pensionsmyndigheten ser en risk att flera större avslut kan bli ett faktum under nästkommande år om steg 2 beslutas och implementeras.

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har gjort en utvärdering av fondhandelns kreditutnyttjande och även om framtidsprognosen inte är helt klar kan myndigheten se att nuvarande kreditramens storlek inte har följt med utvecklingen av fondhandeln och premiepensionens storlek. Senaste året har kreditnyttjandet varit oroväckande nära kreditgränsen och nu är tidigare säkerhetsavstånd från kreditgränsen i princip obefintlig.

Pensionsmyndigheten bedömer därför att krediten behöver höjas redan från 2022 och har tidigare föreslagit en nivå på 12 miljarder kronor. Pensionsmyndigheten noterar i BP22 att krediten föreslås höjas till 11 miljarder kronor från 2022. För de efterföljande åren ser myndigheten fortsatt indikativt ett behov att höja krediten ytterligare en miljard per år.

Tabell 32. Särskild kredit för fondhandeln

2021	2022	2023	2024
Beslutad	Förslag BP22	Beräknat	Beräknat
8 000 000	11 000 000	12 000 000	13 000 000

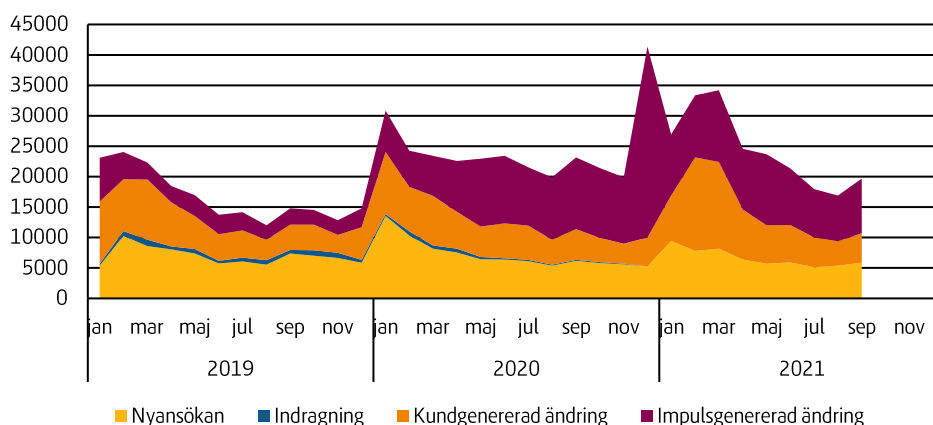
Fördjupad analys av verksamhetsläget avseende handläggningen av bostadstillägg och tillgängligheten i kundservice

Här följer en fördjupad analys av verksamhetsläget avseende handläggningen av bostadstillägg och tillgängligheten i kundservice som enligt regleringsbrevet ska lämnas vid prognostillfället.

Bostadstillägg (BT)

Inflödet under hela 2021 prognostiseras till 296 000 ärenden, vilket är något högre än inflödet 2020. I början av året, framför allt i februari och mars, var inflödet högre än prognosticerat medans det under sommaren och hösten varit lägre än prognos. Under perioden januari till september är inflödet en procent under prognos.

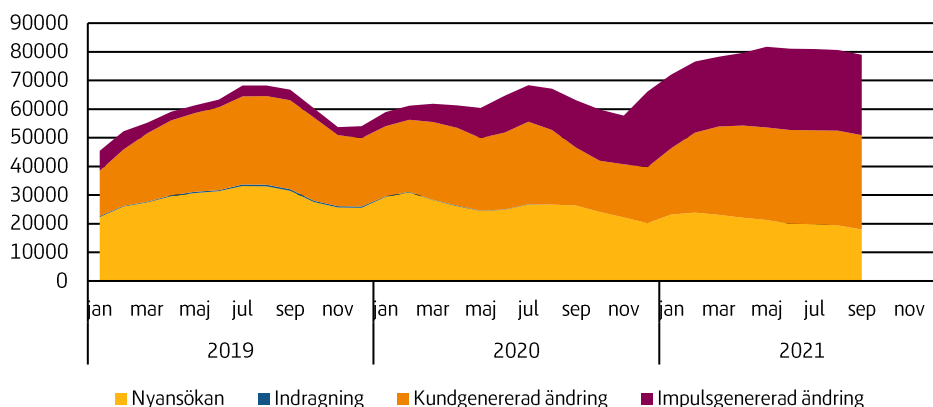
Figur 8. BT, utveckling av inflöde

Det har avslutats något fler ärenden januari till september 2021 jämfört med samma period 2020. Även antal avslutade ärenden per timme är något högre 2021 jämfört med 2020. Båda dessa mätetal påverkas dels av det nya handläggningssystemet NBT men också av avdelningens omorganisation gällande telefoni. Det förändrade arbetssättet innebär att den tid handläggare besvarar telefonsamtal om bostadstillägg har inkluderats i handläggningsarbetet. Det har inneburit att, utöver all handläggning av ärenden, har totalt 120 000 telefonsamtal och e-post besvarats under årets första nio månader. Antalet arbetade timmar i hanteringen av bostadstillägg är något lägre i år jämfört med samma period föregående år.

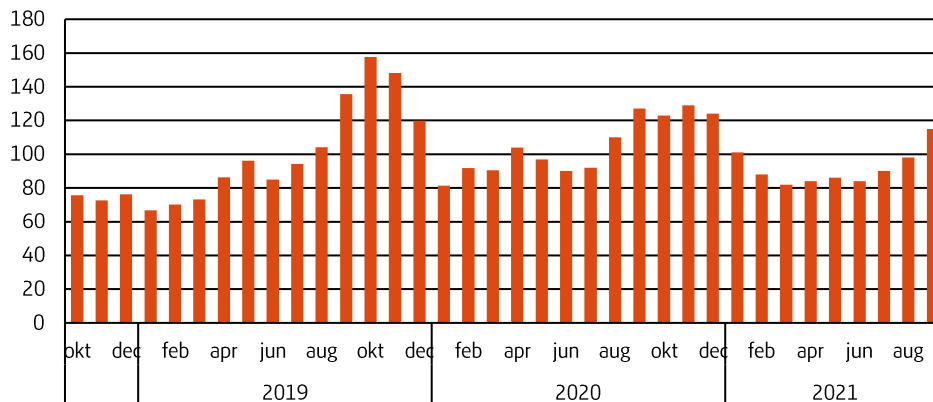
När det gäller ärendebalansen har den ökat under de senaste åren och var vid ingången av 2021 ca 66 000 ärenden. Vid utgången av september var ärendebalansen ca 79 000 ärenden. Det är i huvudsak impulsärenden och kundgenererade ändringar som bidragit till balansökningarna under innevarande år. Ökningen har framförallt skett under det första kvartalet 2021 och ärendebalansen har därefter varit relativt konstant. Särskilt kundändringarna behöver hanteras för att de kunder som uppbär bostadstillägg ska få korrekta utbetalningar och för att begränsa ökningen av resurskrävande återkravsärenden ytterligare men påverkar då utrymmet att arbeta med ansökningar om bostadstillägg. Under 2021 har myndigheten prioriterat nya ansökningar och antalet pågående ansökningar är för närvarande på den lägsta nivån sedan slutet av 2018.

Figur 9. Bostadstillägg, ärendeutveckling antal pågående ärenden

Under 2021 är av regeringen fastställt mål att vid utgången av året ha en genomsnittlig handläggningstid på 40 dagar. Detta mål kommer inte att uppnås under 2021 sett till alla avslutade förstagsansökningar under året. Genomsnittlig handläggningstid för avslutade ansökningar under innevarande år var 92 dagar vid utgången av september. Sett till de ansökningar som inkommit under 2021 och även avslutats under innevarande år är dock den genomsnittliga handläggningstiden 44 dagar vid utgången av september och därmed betydligt närmare målet om 40 dagar vid utgången av året.

Figur 10. Genomsnittlig handläggningstid i antal dagar, ansökningar om bostadstillägg, totalt antal avgjorda under 2021

Efter den omorganisation som genomfördes i februari 2021 prioriterar myndigheten nya ansökningar och hanteringen av samtal från kunder. I samtalet med kund finns en uttalad ambition att hantera kundens efterfrågan vid första kontakten. Tanken är att i större utsträckning undvika att ärenden blir liggande vilket ofta resulterar i extraarbete i form av inaktuella uppgifter i ärendet, onödiga telefonsamtal och eventuellt återkrav. Utöver att nytt arbetssätt tillsammans med NBT medfört fler avslutade ärenden och ett stort antal hanterade telefonsamtal med något mindre resurser jämfört med föregående år finns även preliminära indikationer på andra positiva effekter. Andelen beviljande ansökningar har ökat till följd av att antalet ogrundade ansökningar minskat, färre ärenden går till återkrav och det begärs färre omprövningar. Därtill finns indikationer på att andelen förebyggbar efterfrågan

minskat i telefon, kunder ringer i större utsträckning för att anmäla ändringar och i mindre utsträckning för att efterfråga beslut. Dessa effekter behöver dock analyseras vidare innan de tydligt kan härledas till just arbetssätt och NBT.

Även under 2021 prioriteras handläggningen av bostadstillägg före hanteringen av återkrav och de flesta handläggare som tidigare har arbetat med återkrav arbetar med bostadstillägg. Överföringen av resurser från återkrav har fått negativa effekter på återkravsbalanserna. Inom återkravshanteringen av ärenden som avser bostadstillägg har ärendebalansen ökat från 4 750 ärenden i januari 2019 till cirka 21 500 ärenden i slutet av september 2021. Det samlade återkravsbeloppet uppskattas till cirka 269 miljoner kronor. Dessa ärenden är dessutom komplexa och resurskrävande att arbeta av och de ökade balanserna har medfört längre handläggningstider inom återkravsverksamheten. De långa handläggningstiderna inom bostadstillägg innebär att återkravsbeloppen för kunderna ofta blir stora.

Myndigheten vidtar fortsatt åtgärder för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna inom bostadstillägg och svarstiderna inom kundservice. Åtgärderna innefattar bland annat införandet av NBT och fortsatt systemutveckling.¹ Därtill pågår ytterligare åtgärder och åtgärder planeras framåt i syfte att förbättra läget, både vad avser befintliga ärenden i den pågående ärendebalansen och för ärenden som kommer att inkomma framöver. De områden som myndigheten planerar ytterligare åtgärder inom kommer att sammanställas i en uppdaterad handlingsplan för bostadstillägg, Handlingsplan 2.0. Områden där åtgärder planeras är:

- **Utveckling av webbansökan**
Ett ökat antal kompletta och korrekta ansökningar via webbansökan skulle resultera i kortare handläggningstider inom bostadstillägg. Flertalet förbättringsområden finns inom flödet för webbansökan.
- **Funktionalitet och hantering av systemgenererade ärenden**
Inom handläggningen av bostadstillägg skapas systemgenererade ärenden (impulsärenden) av stödsystemet. De systemgenererade ärendena är många till antalet vilket resulterar i tidskrävande hanteringen. Genom systemutveckling kan antalet systemgenererade ärenden som måste hanteras manuellt minskas. Vidare kan effektiviseringar nås genom översyn av befintliga rutiner för hantering av de systemgenererade ärendena.
- **Kommunikationsinsatser**
Kommunikationsinsatser kan bidra till att rätt personer, dvs. i första hand de som är berättigade till förmånen, ansöker om bostadstillägg, att de som ansöker har rätt förväntan samt att kompletta och korrekta uppgifter lämnas i samband med ansökan. Vidare kan kommunikationsinsatser bidra till att minska antalet samtal och därmed svarstiden inom kundservice. Sammantaget kan kommunikationen till de

¹ En handlingsplan för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna inom bostadstillägg och kundservice har lämnats till regeringen (Socialdepartementet) den 22 februari 2020

som kan ha rätt till bostadstillägg förbättras och flertalet åtgärder kan genomföras.

- **Utökad automatisering i ärendehantering**

Pensionsmyndigheten ser möjlighet till effektiviseringar genom utökad användning av Robotic Process Automation, RPA-teknik. Det finns processer respektive delprocesser inom Pensionsmyndighetens handläggning av bostadstillägg som kan ersättas av utökad automatisering. Arbete pågår med att analysera föreslagna åtgärder. Efter genomförd analys kan arbete påbörjas med att ta fram systemstöd för utökad automatisering.

- **De juridiska förutsättningarna för bostadstillägg**

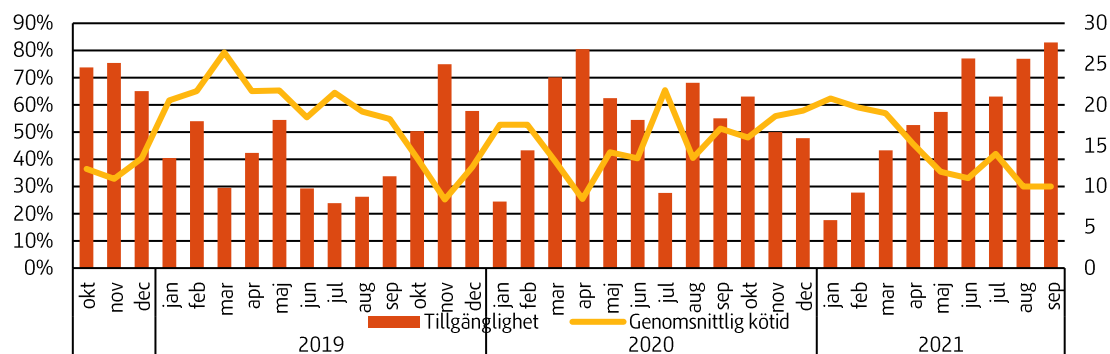
Bostadstillägg är en förmån med flera rekvisit som ska bedömas och beräknas och en stor mängd ärenden kräver manuell hantering. Det finns juridiska bedömningar som ligger till grund för det automatiserade flödet inom bostadstillägg. Vidare utredning krävs för bedömning av om utökad automatisering är möjlig.

Pensionsmyndigheten kommer inom ramen för myndighetens verksamhetsplanering för 2022 konkretisera förslagen till ytterligare åtgärder samt ta ställning till vilka av åtgärderna som ska genomföras. I flertalet fall krävs ytterligare analys för att Pensionsmyndigheten ska kunna avgöra bland annat vilken effekt viss åtgärd kan ge och när densamma kan förväntas inträffa. Vilka åtgärder inom respektive område som kan genomföras under 2022, och vilken effekt åtgärderna får, är således för tidigt att bedöma.

Kundservice

Verksamhetsläget inom kundservice var vid ingången på 2021 ansträngt. Under januari till maj var dessutom antalet som ringde myndigheten betydligt högre än tidigare år. Under sommaren och hösten har inflödet varit lägre men är fortfarande över prognos. Många kunder kom inte fram på första försöket har medfört att många kunder behövt ringa flera gånger vilket bidragit till det höga antalet inkommande samtal.

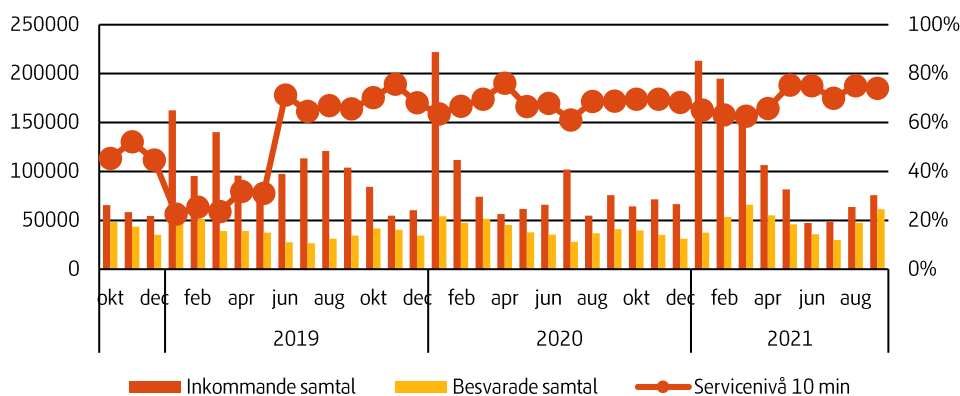
Figur 11. Kundservice, tillgänglighet och kötid

Fler samtal har besvarats februari-september under 2021 jämfört med samma period 2020. Den omorganisation som genomförts för att öka

förmågan att möta kundens behov vid första kontakten ger bättre förutsättningar att vid första samtalet hjälpa kunderna med deras samlade frågeställningar i syfte att minska onödiga omringningar eller andra framtida kontakter². Även handläggning av ärenden direkt i telefon ökar. Effekterna av det nya arbetssättet bedöms på sikt innebära en ökad kundnytta för de som tar kontakt med myndigheten, minskad onödig efterfrågan på andra tjänster hos myndigheten och ökad kostnadseffektivitet när färre handläggare behöver involveras i varje kunds ärende. Den ökade kundnöjdheten framgår av myndighetens uppföljning av nöjd-kundindex (NKI) där resultatet för bostadstillägg förbättrats väsentligt sedan det nya arbetssättet infördes.

Figur 12. Kundservice, inflöde och servicenivå

Servicenivån och tillgängligheten har ökat sedan maj och servicemålet om att besvara 75 % av alla samtal inom 10 minuter uppnåddes under både maj och juni. För helåret 2021 har 45 % av alla samtal besvarats varav 69 % inom 10 minuter. Som tidigare beskrivits bedöms kundservice ha en otillräcklig bemanning för att kunna möta inflödet av samtal och e-post. Kapaciteten är i nuläget beräknad till att kunna besvara mellan 50 000 och 60 000 samtal per månad.

² En omorganisation genomfördes i februari 2021 där ansvaret för att hantera inkommande telefonsamtal integrerades med handläggningen av förmanerna vilket gör att jämförelser före den tidpunkten inte är relevanta.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tabell 33. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024	2025
1 015 300	1 043 300	1 068 600	1 087 500	1 102 300

Analys

För år 2021 beräknas utgifterna bli 779 miljoner kronor för barnpension och 236 miljoner kronor för efterlevandestöd.

Antalet barnpensioner har tidigare minskat under en dryg tioårsperiod men sedan tre år tillbaka så ökar de och de beräknas fortsätta öka under prognosperioden. Antalet barnpensioner är vanligast för barn över 12 år. Antalet personer i de åldrarna beräknas öka enligt SCB:s befolkningsprognos.

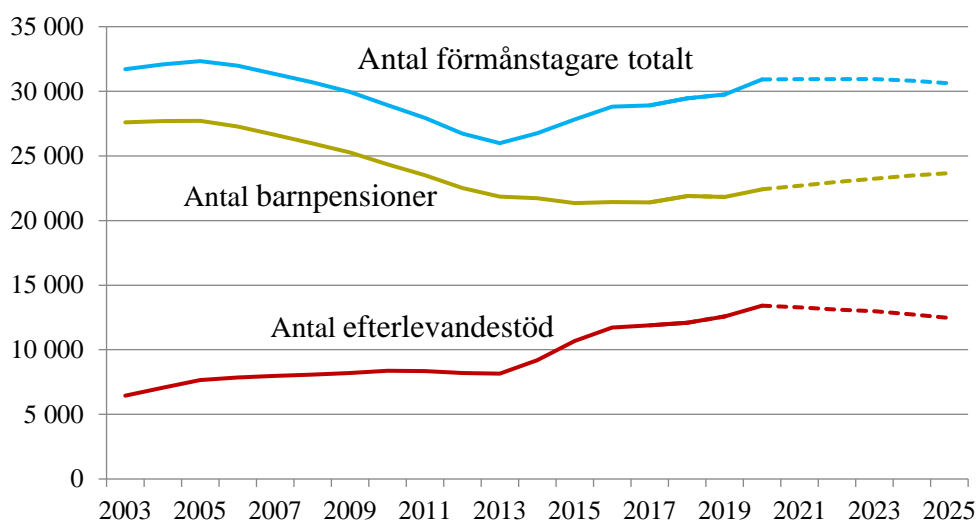
Det totala antalet barn med efterlevandestöd som utfyllnad till barnpensionen samt med enbart efterlevandestöd minskade något under åren 2011–2013 men under åren 2014–2020 ökade antalet, från 8 100 i december 2013 till 13 300 i december 2020. Antalet efterlevandestöd påverkas av antalet barn som invandrar. De barn som invandrar till Sverige och vars ena eller båda föräldrar har avlidit kan ha rätt till efterlevandestöd.

Nivån för underhållsstödet är idag högre än den är för efterlevandestöd. De som kan vara berättigade till efterlevandestöd men som inte har bevis eller som inte har tillräcklig kännedom om föräldrarnas dödsfall kan söka underhållsstöd istället för efterlevandestöd. Detta kommer troligen fortsätta ha en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen för efterlevandestöd.

Vi beräknar att antalet efterlevandestöd kommer att minska svagt till och med 2025.

Det diagram som följer visar utvecklingen av antalet med de två förmånerna i december respektive år samt det totala antalet förmånstagare med barnpension och/eller efterlevandestöd.

Figur 13. Antal förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Vi beräknar att medelbeloppet för barnpensioner kommer att öka under prognosperioden. Barnpensionerna räknas upp under hela prognosperioden enligt den prognos som inkomstindex visar. Medelbeloppet för barnpension påverkas av delningstalen för ålderspension vid 65 år och detta delningstal förväntas öka kontinuerligt, vilket har en sänkande effekt på medelbeloppet. Medelbeloppet beräknas bli 34 300 år 2022 och 35 500 kronor år 2025.

Medelbeloppet för efterlevandestöd beräknas till 16 900 år 2022 och 17 900 år 2025. Orsaken till ökningen är att prisbasbeloppet och att inkomstindex ökar enligt prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Figur 14. Prognosjämförelse utgifter för barnpension och efterlevandestöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	1 015 300	1 034 400	1 051 500	1 069 700
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		+8 900	+17 100	+17 800
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 015 300	1 043 300	1 068 600	1 087 500
Differens i 1000-tal kronor	0	+8 900	+17 100	+17 800
Differens i procent	0,0	+0,9	+1,6	+1,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022–2024. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024. Det har haft en höjande effekt för åren 2022–2024 för barnpension och efterlevandestöd.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Tabell 34. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	8 070 800 ¹	8 467 300 ²	8 633 700	8 518 600	8 718 000
Preliminär avgift	8 030 348	8 058 404			
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	40 452	408 896	401 600	123 300	117 200
Prognostiserad avgift för respektive år	8 149 100	8 171 300	8 232 100	8 395 300	8 600 800

^{1, 2}Fastställd av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnår till personer med barn under 5 år. Adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten beräknas då från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden. Det kan leda till att barn upp till 10 års ålder omfattas av pensionsrätt för barnår.

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: dels en preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår, dels ett regleringsbelopp som täcker avvikelser mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0–4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-årsåldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn huvudsakligen i åldern 0–4 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Anslagsbeloppet år 2021 är 8 071 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp på 40 miljoner kronor. År 2022 är anslaget 8 467 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp om 409 miljoner kronor. Utvecklingen av anslagsposten, exklusive regleringsbelopp, för åren 2021–2025 följer främst

utvecklingen av timlönen, sysselsättningsgraden, inkomstbasbeloppet samt antalet barn i åldern 0–4 år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen juli 2021.

Tabell 35. Prognosjämförelse Pensionsrätt för barnår. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	8 070 800	8 517 500	8 578 200	8 424 500
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		59 500	66 600	73 300
Volym- och strukturförändringar		3 200	-7 000	-200
Ny regel				
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare			-4 100	21 000
Differens mot förslag i budgetpropositionen		-112 900		
Ny prognos	8 070 800	8 467 300	8 633 700	8 518 600
Differens i 1000-tal kronor		-50 200	55 500	94 100
Differens i procent		-0,6	0,6	1,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen är något höjd för samtliga år inom prognosen, främst till följd av en något höjd prognos för inkomstbasbeloppet.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen är något justerad över prognosperioden till följd av nya antaganden om fördelningar mellan de tre beräkningssätten. Antaganden om antal förmånstagare är oförändrade sedan föregående prognos.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Sänkningen 2023 beror på att fler förmånstagare väntas hamna i beräkningssätt tre istället för beräkningssätt ett, det vill säga ett alternativ med lägre genomsnittliga belopp, under år 2020. Højningen 2024 beror främst på en höjd prognos för timlöneökning under 2021.

Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget

Tabell 36. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Pensioner från AP-fonderna	331 625 000	345 355 000	358 068 000	368 815 000	379 530 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	3 081 000	3 099 000	3 155 000	3 231 000	3 310 000
Summa under utgiftstaket	334 706 000	348 454 000	361 223 000	372 046 000	382 840 000
Premiepensioner	17 834 000	21 789 000	24 952 000	28 373 000	32 084 000
Summa ålderspensionssystemet	352 540 000	370 243 000	386 175 000	400 419 000	414 924 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, det vill säga förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket med flera ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader med mera redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Prognosen har inte tagit hänsyn till höjningen av den lägsta pensionsåldern från 62 till 63 år och höjningen av den högre pensionsåldern från 65 till 66 år för år 2023 eftersom regeringen inte har lämnat någon proposition.

Analys

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna beräknas öka med 8,2 miljarder kronor från år 2020 till 2021. Inkomstindex för år 2022 har höjts något sedan föregående prognos och utgifterna väntas öka med 17,7 miljarder kronor under året. Utbetalningarna beräknas öka med 15,9 miljarder under 2023, 14,2 miljarder under 2024 samt 14,5 miljarder under 2025.

Utgifterna väntas öka konstant varje år till följd av ett ökat antal ålderspensionärer och att en allt större andel av pensionen utgörs av inkomstgrundad ålderspension för den genomsnittliga pensionären.

Antalet pensionärer med ålderspension (inklusive de med enbart garantipension eller premiepension) beräknas öka från 2 284 000 i december 2020 till 2 419 000 i december 2025. Det beror främst på att antalet personer i befolkningen som är äldre än 65 år ökar. Ett stigande antal utomlandsbosatta som har tjänat in pensionsrätter i Sverige är en annan orsak till ökningen.

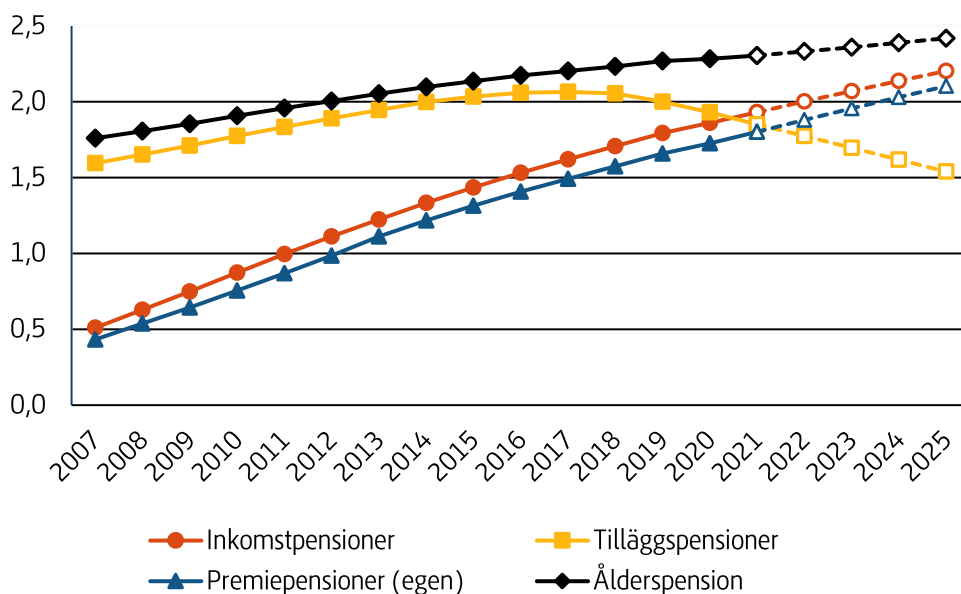
Antalet tilläggspensioner beräknas minska från 1 930 000 i december 2020 till 1 539 000 i december 2025. De som är födda 1954 eller senare får inte tilläggspension utan bara pension från det nya pensionssystemet – inkomstpension och premiepension. Under 2021 är det endast de som fyller 68 år eller som är äldre som kommer att få delar av tilläggspension när de tar ut sin pension. Eftersom det är få som påbörjar uttaget av pension så pass sent i livet så kommer antalet tilläggspensioner minska kraftigt framöver.

Antalet inkomstpensioner beräknas öka från 1 861 000 i december 2020 till 2 203 000 i december år 2025. Orsaken till den kraftiga ökningen är att alla nya pensionärer med pensionsrätter får inkomstpension samtidigt som majoriteten av dessa pensionärer fortfarande är relativt unga.

Antalet premiepensioner, exklusive premiepensioner till efterlevande, var 1 726 000 i december 2020 och beräknas bli 2 103 000 till december 2025. Det var drygt 31 000 efterlevande som fick premiepension i december 2020 och dessa beräknas stiga till drygt 55 000 till december 2025. Den stora ökningen beror på att nästan alla nyblivna pensionärer har premiepension och att befintliga pensionärer blir allt äldre.

Diagrammet nedan visar hur antalet ålderspensioner (inklusive personer med endast garantipension) har utvecklats sedan 2007 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas utvecklingen för de olika inkomstgrundade ålderspensionerna.

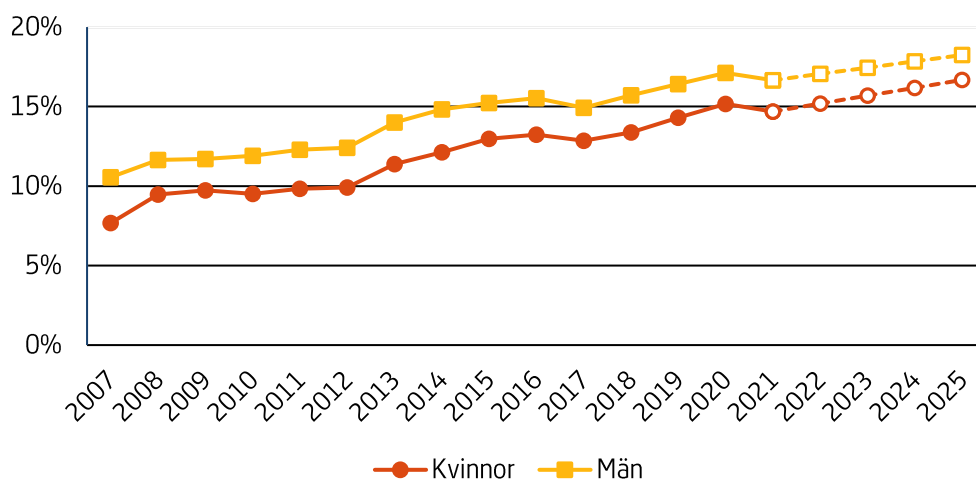
Figur 15. Antal ålderspensioner, tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december (utfall och prognos), miljoner

Den långsiktiga trenden pekar mot att en ökande andel av de med intjänade pensionsrätter väljer att ta ut sin pension både före och efter 65 års ålder. Den tidigare normen att gå i pension vid 65 avtar stadigt år för år. Prognosen antar att detta pensionsmönster kommer att fortsätta in i framtiden och att en ökande andel kommer att ta ut pension i åldrarna 62–64, en minskande andel i åldern 65 och en ökande andel i högre åldrar.

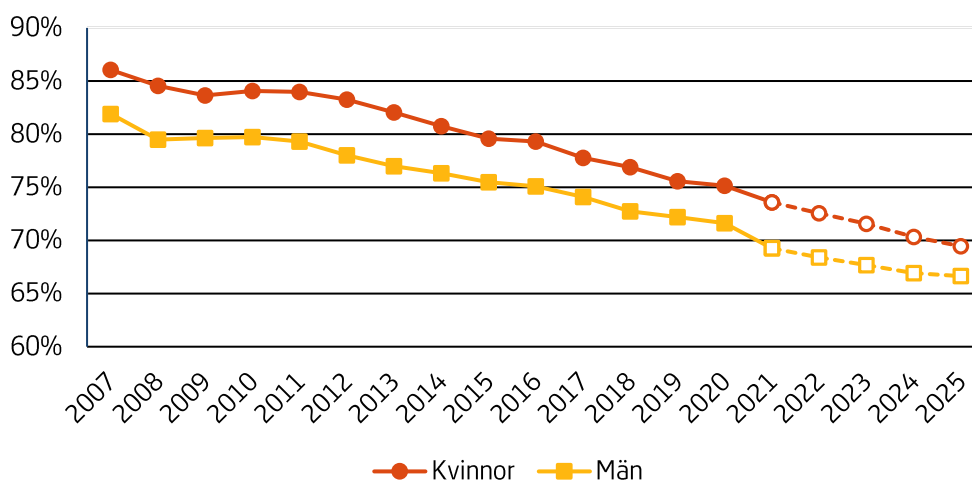
Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 62-åringar som tjänat in pensionsrätter som var pensionärer i december, per år, samt den utveckling som prognosen antar. Prognosen antar att pensioneringstakten i den yngsta åldern kommer att minska något under 2021 till följd av mönstret vi sett hittills under året, men framöver fortsätta att öka i ungefär samma takt som tidigare.

Figur 16. Andel 62-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 65-åringar som tjänat in pensionsrätter som hade inkomstpension i december, per år.

Figur 17. Andel 65-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Prognosen antar att pensioneringsmönstret följer den långa trenden och andelen som gått i pension vid 65 års ålder fortsätter minska. Utfallet hittills under året visar på en större sänkning under 2021 än tidigare år. Skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag av pension beräknas minska på lång sikt.

Inkomstpensionens storlek beräknas öka vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av förmånen och av indexering. På motsatt sätt minskar tilläggspensionen beroende på att endast de som är födda 1937 eller tidigare får hela sin pension utbetald i form av tilläggspension. Premiépensionen ökar över tid till följd av att de nyblivna pensionärerna har kunnat tjäna in pensionsrätter till premiépensionen under fler år än äldre årskullar. Pensionsbeloppet påverkas sedan till stor del av aktie- och ränteutvecklingen samt av ändringar av förskottsrentan för premiépension.

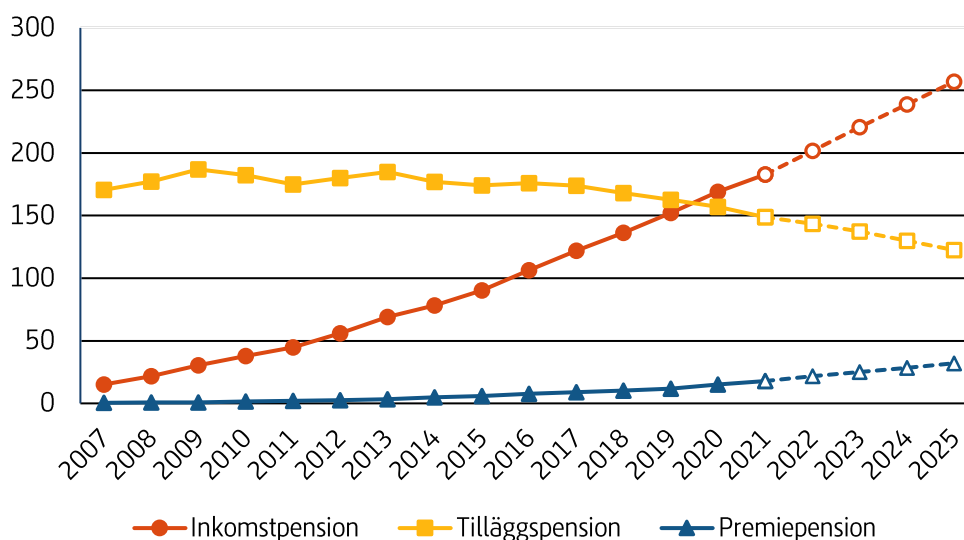
Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med 4,4 procent 2021, 6,1 procent för 2022, 5,5 procent för 2023, 4,6 procent 2024 och 4,3 procent 2025. Höjningarna i medelbeloppet är delvis en följd av höjningarna i inkomstindex, men även en följd av att yngre nyblivna pensionärer i snitt har högre pension än de äldre.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska med 1,4 procent år 2021, öka 0,5 procent år 2022, minska 0,1 procent år 2023, 0,9 procent 2024 samt 1,1 procent år 2025.

Medelbeloppet för premiépension, exklusive premiépension till efterlevande, beräknas öka med 15 procent för år 2021 och 16 procent år 2022, främst till följd av tillväxt på aktiemarknaden. År 2023 till 2025 beräknas medelbeloppet öka med omkring 9 procent, dels till följd av utvecklingen på aktiemarknaden men även inflöde av nya pensionärer.

Diagrammet som följer visar utvecklingen av utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna redovisat i antal miljarder kronor.

Figur 18. Utgifter för inkomstgrundade pensionsförmåner (utfall och prognos), miljarder kronor

År 2021 beräknas 42,6 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggs pension, 52,3 procent av inkomstpension och 5,1 procent av premiepension. År 2020 blev det första året som utgifterna för inkomstpension översteg dem för tilläggs pension. År 2025 beräknas tilläggs pensionens andel ha minskat ner till 29,8 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 62,5 procent av utbetalningarna och premiepension 7,8 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

Tabell 37. Prognosjämförelse utgifter för ålderspensionssystemet. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	352 941 000	367 179 000	380 446 000	394 395 000
Varav utgifter under utgiftstaket	335 061 000	345 687 000	355 845 000	366 444 000
Ändrade makroekonomiska antaganden		3 583 000	6 531 000	6 983 000
Volym- och strukturförändringar	-371 000	-789 000	-1 112 000	-1 345 000
Ny regel				
Förändring av överföringar till EG				
Förändring av administrationskostnader	16 000	-27 000	-41 000	-36 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	334 706 000	348 454 000	361 223 000	372 046 000
Förändrad prognos för premiepensioner	-46 000	297 000	351 000	422 000
Ny prognos	352 540 000	370 243 000	386 175 000	400 419 000
Differens i 1000-tal kronor	-401 000	3 064 000	5 729 000	6 024 000
Differens i procent	-0,1	0,8	1,5	1,5

Ändrade makroekonomiska antaganden

Den främsta makroekonomiska påverkan på utgifterna utgörs av förändringar i inkomstindex vilket påverkar inkomstpensionen och tilläggspensionen. Inkomstbasbeloppet används för att prognosticera intjänade pensionsrätter till inkomstpension och premiepension till de som ännu inte tagit ut sin pension.

Prognosen av inkomstindex har höjts för åren 2022 till 2024. Prognosen av inkomst- och tilläggspension följer dessa ändringar.

Volym- och strukturförändringar

Senaste statistiken visar tecken på något lägre antal pensionärer och pensionsutbetalningar jämfört med föregående prognos och antaganden för pensioneringstakt har justerats nedåt. Inga justeringar av dödlighetsantaganden har gjorts sedan föregående prognos.

Förändring för administrationskostnader

Utgifterna för administrationskostnader ökar något åren 2021–2023. Kostnaderna för AP-fondernas administration följer förändringen av prognoserna av timlöneökning och inflation.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen antar att värdet på sparande i fondförsäkring ökar med 18,5 procent under 2021 till en följd av utvecklingen på börsmarknaden, det vill säga ett något högre antagande än i förra prognosen. Anledningen till att prognosen för premiepensioner minskar något är antagandet att antalet pensionärer har minskat jämfört med föregående prognos.

www.pensionsmyndigheten.se

